

"Unde toată lumea poate să facă ce vrea, nimeni nu face ce vrea, unde toată lumea se vrea stăpân, nimeni nu e stăpân. Unde nimeni nu e stăpân, toată lumea e slugă"

Gazetă bilunară

Lumea românească

Anul IV (46) - 1999
septembrie

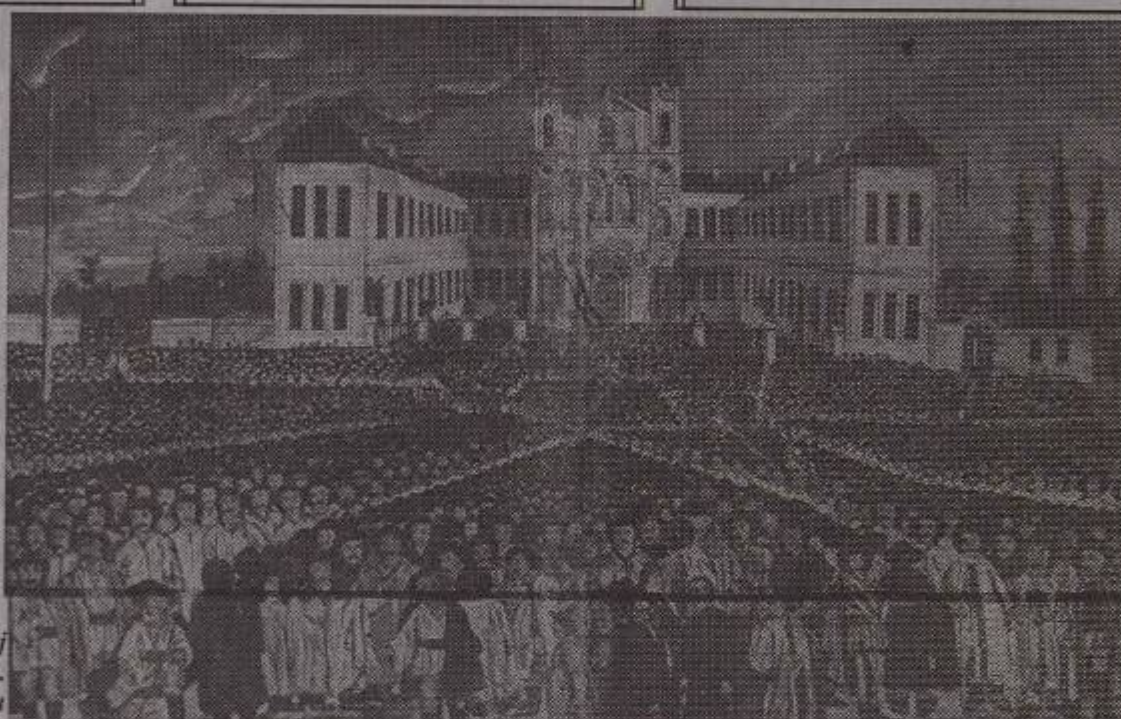
Director fondator:
Radu Ciuceanu

Redactor șef:
Constantin Radu-Maria

acum

*"Măreț era
spectacolul
ce se desfășura
în fața noastră..."
(Jakab Elek)*

*Adunarea de la Blaj
din 3/15 mai 1848.
Acuarela de I. Petcu*

editorial

Noaptea generalilor maghiari

Epopeea revoluției poporului maghiar în anul revoluțiilor naționale din 1848, anul când s-a îngropat alianța tiranilor (vezi Viena 1815, Congresul), ce împărțise Europa pe sute de ani, în închipuirea lor, am învățat-o pe de rost, atât în liceul clasic cât și în facultățile de specialitate.

A fost zvăcnirea unui întreg popor de sub crusta de fier a împărăției bicefale. Învinsă în 1848 și-a întins aripile, cucerind în primăvara lui 1849 o mare parte din teritoriile pierdute și întinse teritorii din Ardeal. Din păcate conducătorii revoluției maghiare au ignorat legile ei fundamentale și chiar dacă populația maghiară din Transilvania reușise de-a lungul veacurilor să-și ducă traiul în comunitate cu poporul român, Lajos Kossuth și tovarășii lui nu au înțeles că înmănușarea forțelor revoluționare ar fi însemnat nu numai sporirea forței lor, dar și afirmarea unui spirit al libertății în fața suveranilor Europei. Proclamând unirea unilaterală a Ardealului cu patria fără a pomeni de populația cea mai numeroasă a Transilvaniei, conducătorii maghiari au aruncat cu bună știință pe Avram Iancu și tribunii săi de partea cealaltă.

Mișcarea s-a dovedit a avea urmări nefaste în plan strategic întrucât armata revoluționară a fost obligată să-și disperseze forțele și ulterior să și le macine, în asaltul asupra "redutei" munților Apuseni. Când

și-au dat seama de obtuzitatea lor, era deja prea târziu iar generalul Görgey nu a putut evita înfrângerea din 10 august de la Timișoara și dezastrul din 16 de la Șiria-Világos.

Tradiționala trufie, istorica vanitate, a celor care se considerau mai aproape de Europa, precum și o nemeșime tributară unui orgoliu atât de afișat i-au costat pe maghiari viețile a zeci de mii de combatanți, iar hoardele lui Paszkewicz au cășăpuit literalmente batalioanele revoluționarilor. A fost un adevărat măcel pe care l-au săvârșit nu numai trupele imperiale ruse, venite pasă-mi-te în ajutor, dar și acelea chezaro-crăiești.

Din nefericire însă, intoleranța și naționalismul șovin au condus trupele ungare către revoluționarii români ce-și clamau și ei dreptul la libertate, demnitate și bună stare. Luptele au dus la pierderi umane cumplite, mai ales pentru populație, circa 35-40.000 de români au fost măcelăriți, zeci de sate șterse de pe fața pământului; tribunii au fost atrași în cursă și spânzurați. Din partea celorlalți pierderile au fost infime, până într-o mie de morți și răniți. Disproporția a demonstrat genocidul produs, setea de răzbunare și totala adversitate față de principiile pentru care însăși națiunea maghiară se ridicase.

Un tragic bilanț ce conține nu numai disproporția victimelor din

ambele tabere, dar și incapacitatea unor conducători de a pune frâu celor mai primare manifestări umane.

Între cei care au ordonat și au contribuit nemijlocit la încercările de reprimare a legiunilor lui Iancu au fost și cei 13 generali, dintre care 9 spânzurați și 4 împușcați, de către tribunalele morții, pentru înaltă trădare, în toamna anului 1849, împreună cu premierul Battyany. Dar dacă au murit ca niște eroi, pentru libertatea poporului maghiar, ei sunt și rămân criminali odioși pentru noi, românii. Nu cred că se poate lupta pentru libertate și dreptate, atât timp cât ești tu însuși temnicer și asasin!

Și pentru noi, ca și pentru orice judecată dreaptă, nepărtinitoare, cei 13 generali rămân jalnici, chiar dacă sunt turnați în bronz pentru eternitate. Cât despre dubla inițiativă de amplasare a monumentului în orașul meu natal, municipiul Arad, o subscriu cu toată inima, dar cu o minimă condiție: tot în vederea reconcilierii voi cere Comisiei Wiesental ca în memoria milioanei de victime ale nazismului, să fie ridicat la Maidanek sau Auschwitz un monument reprezentând un ostaș SS dând mâna cu o victimă.

Așa mai zic și eu reconciliere!

Radu Ciuceanu

1 Războiul
informațional
revizionist al
horthysmului

pag. 2

2 Avram Iancu
175 de ani
de la naștere

pag. 3

3 Mișcarea de
rezistență
anticomunistă

pag. 4

4 Politica
Occidentului
și rezistența
românească
anticomunistă

pag. 5-7

5 Sfântul
Ieremia
Valahul

pag. 8

6 Caragiale și
Daumier

pag. 9

Războiul informațional revizionist al horthysmului în perioada interbelică. Propaganda revizionistă internă și externă

Eternitatea existenței regatului "Sfântului Ștefan" a făcut, după expresia istoricului englez C.A. Macartney ca "aproape întreaga națiune, fără deosebire de clasă să considere situația teritorială a Ungariei drept intolerabilă".

În urmărirea și realizarea obiectivelor sale revizioniste, Ungaria, prin spusele sale, s-a folosit de o mare varietate de căi și mijloace subsumate țelului final: refacerea Ungariei Mari.

Propaganda societală internă, aceasta a jucat un rol deosebit de important prin atragerea unor largi categorii și clase sociale, preferențial straturi periferice: țărani, muncitori, o parte a micii intelectualități, grupuri ale burgheziei mici.

Prin mijloacele de propagandă oficiale: școală, presă, filme, literatură și artă presau mentalul cetățeanului de rând, greutățile sale fiind justificate prin "mutilarea" țării de către Pacea de la Trianon.

Realizarea *Imperium-lui Sacrum* al Sfântului Ștefan a reprezentat o dogmă intangibilă și sacrosantă a propagandei ungare, un "mit" maghiar interbelic care a făcut prin *continuitatea* acestei idei: "o monstruoasă imagine", o himeră după care, ca niște halucinații, alergau toți ungurii, de la primul-ministru până la ultimul dascăl de cătun și care a prins consistență, grație unei stăruințe obsedante, și în străinătate".

Un rol central al propagandei maghiare l-a constituit presa. Presa propagandistică ungară a fost comparabilă cu a altor state totalitare: Italia, Germania, Rusia Sovietică.

Într-o lucrare destinată istoriei moderne ungare, istoricul britanic C.A. Macartney a vorbit de "mârșăviile și neseriozitățile presei ungare", de "campania" de cuvinte, a cărei inutilitate dovedită este egală cu vulgaritatea ei".

Chiar fostul ministru al Naționalităților din perioada Republicii Ungare, Oscar Jászai declara că presa ungară: "în urma deprinderilor ei de cocotă a servit în trecut și servește și azi pe cei ce o plătesc".

Dacă, însă conducătorii Ungariei nu au intervenit pentru a pune capăt acestei situații, explicația trebuie căutată, pe de o parte, în disprețul lor față de opinia publică, în convingerea intimă că aceasta nu putea fi un factor demn de luat în considerare în îndrumarea destinului Budapestei. Pe de altă parte, regimul horthyst avea nevoie de o presă obedientă, care aducea mari servicii politicii oficiale.

Trebuie să subliniem că nu există în Ungaria interbelică un organism de stat special constituit în domeniul propagandei (ca Ministerul Propagandei), ci aceasta a fost desfășurată de "societatea civilă" prin intermediul societăților, societăților particulare sau obștești.

S-a recurs la această modalitate de propagandă pentru a pune la adăpost autoritățile ungare de eventualele luări de poziție ale guvernelor atacate de revizionismul maghiar, dar și că doctrina revizionistă era susținută nu numai de stat ci chiar de poporul maghiar însuși.

În realitate, Secretariatul General al Președinției Consiliului de Miniștri a dirijat din umbră aceste acțiuni, dând directive și supraveghind activitatea instituțiilor și sovietizării și impunând intensitatea și direcția propagandei în conformitate cu interesele conjuncturale ale guvernelor horthyste.

Longevivul premier ungar, contele Istvan Bethlens aprecia în 1925 la tribuna Parlamentului: "eu cred că propaganda nu trebuie făcută de către guvern, căci dacă

guvernele o fac pe față, aduc prejudicii intereselor țării. Societățile noastre revizioniste, alături de cetățenii țării, trebuie să-și facă datoria în toate domeniile: științific, literar, economic și prin presă, publicațiuni diverse, conferințe în străinătate, mână în mână cu biserica și școala, să acționeze în scopul ca chestiunea ungară să devină o problemă serioasă europeană".

Pe plan extern, propaganda revizionistă ungară a fost în sincronizare cu factorul diplomatic, subordonându-se cerințelor acestuia.

Despre dimensiunile, penetranța și forța de persuasiune a propagandei ungare, un bun cunoscător al acesteia, dr. Aurel Gociman arăta *falsul* acțiunii revizioniste ungare: "timpurile din urmă nu au cunoscut o propagandă mai insistentă, dispunând de mai multe mijloace, ca propaganda revizionistă ungară. Revizionistii maghiari și-au dat seama de posibilitățile infinite care le oferă acțiunea modernă și atât de periculoasă a propagandei. Insistența de zi cu zi prin presă, conferințe, cinematografe, muzică, odată și odată își va face loc până și în sufletele cele mai cumpănite ori refractare. Chiar dacă ea nu poate convinge pe acela căruia i se adresează, în sufletul lui se strecoară o bănuială cu privire la teza combătută".

În ianuarie 1941, consulul României la Cluj, Ion Chinezu disece rolul precizat de propaganda ungară, mai ale cea "servită în pilule artistice, literare, filosofice, sau științifice, învăluită în cele mai cordiale aparențe. Este propaganda care se face uneori sesizată, deși ea este infinit mai importantă decât aceea făcută direct, pe față, cu scopul anunțat deschis".

Diplomatul român spunea că anumiți scriitori, oameni de știință din Ungaria, s-au angajat în această acțiune, "pe cât de rafinată uneori în mijloacele de exteriorizare, pe cât de impecabil în intențiile ei adevărate".

Propaganda a devenit suprema rațiune a statului, o superstructură a vieții intelectuale maghiare: "incât nu e nici o exagerare să spunem că azi în Ungaria servește propagandei. Propaganda maghiară este într-adevăr totalitară ca este concepută și purtată după toate regulile războiului modern, care absoarbe și supune scopurilor lui energiile unei națiuni, preocupată de o singură idee: aceea a rezultatului final".

Subliniind tenacitatea și activismul propagandei revizioniste, Ion Chinezu preciza: "Lipsindu-i adevăratul temei real, națiunea maghiară și-a creat unul din propagandă. Cum pentru englezi baza existenței sunt oceanele, tot așa ungurii se mențin prin propagandă".

Componenta esențială a propagandei revizioniste ungare împotriva statelor successorale dublei monarhii s-a desfășurat în străinătate. Aceasta a fost declanșată încă din anii 1919-1920, devenind cu fiecare an tot mai intensă, lărgindu-și mereu aria geografică de extindere, acoperind noi medii ale opiniei publice internaționale.

Pentru acest obiectiv, statul ungar a folosit toate mijloacele: societățile ungare sau persoanele particulare, difuzarea materialelor de propagandă tipărite în Ungaria, în țările din Europa Occidentală și America de Nord (cu precădere în SUA și Canada). Periodicele revizioniste ungare cele mai cunoscute în străinătate au fost "The Hungarian Nation" (1923), "Pesti Hirnap" a editat ziar în patru limbi ("Sonscukurier", "Danubian News",

"Nouvelles danubiennes", "Corriere del Danubio"). De asemenea, din 1920, "Liga Apărării Naționale" a editat *La Transylvanie échanée* iar în 1928, "Societatea pentru politică externă" a publicat în cinci limbi lucrarea *Dreptate Ungariei*.

Guvernul Bethlen a stipendiat numeroși oameni politici, savanți, publiciști pentru călătorii în Ungaria. Este cazul publicistului italian Franco Velani - Dionisi, care a publicat în 1932 la Bologna lucrarea *Il problema teritoriale transilvanie* în care expunea pentru prima dată ideea revizionistă a trasării unui "coridor" din Ungaria spre ținuturile secuiești.

De o atenție deosebită din partea regimului horthyst s-a bucurat legătura aristocrației ungare cu cea engleză, italiană sau germană. După cum remarcă dr. Aurel Gociman, Budapesta a constituit o rețea de birouri de propagandă în străinătate (în 1921 existau 30 de birouri), iar revizionismul ungar avea legături permanente în anii '20-'30 cu peste 120 de ziare din Europa, America de Nord, America Latină, Japonia etc.

Un rol important în demersurile propagandistice revizioniste l-a ocupat activitatea emigrației ungare, activitatea centrală a acesteia fiind asimilabilă în mare parte "Uniunii Ungurilor din Străinătate". În august 1929, la primul Congres al Uniunii care a avut loc la Budapesta, au participat 365 delegați, reprezentând 172 de societăți ale ungarilor din toată lumea. La al doilea congres din 1938, ținut tot la Budapesta, au participat 365 de delegați reprezentând 172 de societăți ale ungarilor din exil. Organul de presă al "Uniunii" a fost "Külföldi Magyarág" (Maghiarimea din străinătate).

Începând din 1927, propaganda revizionistă ungară în străinătate a fost concentrată și dirijată de "Liga Revizionistă". Alături de campania de presă declanșată de lordul Rothermere și de acordul cu Italia din același an, formarea la 11 august 1928 a "Ligii Revizioniste", în fruntea căreia s-a aflat scriitorul Ferencz Herzog, a marcat intrarea într-o nouă fază a revizionismului ungar. La înființarea "Ligii" au luat parte 27 de asociații și organizații printre care cele mai importante organizații ale industriașilor și latifundiarilor unguri (Banca de Comerț și Industrie, Camera de Agricultură, Uniunea Marilor Industriași).

Pentru a susține acțiunile Ligii s-a procedat chiar la falsificarea de valute străine (falsificarea de franci francezi - bilete de 1000 franci - în 1923-1925 sub supravegherea prințului Ludovic de Windischgrätz și a șefului poliției, Emeric Nadassy și cu acordul guvernului Bethlen). În decurs de 13 ani (1927-1940), "Liga Revizionistă" a publicat 228 cărți, reviste, ziare, manifeste, ținta lor revizionistă fiind în principal Transilvania și alte ținuturi integrate în "Ungaria Mare": Slovacia de Sud (Felvidék), Ucrainei Subcarpatice (Keleti Magyarország) și a Regiunii de Sud (Délvidék).

Din producția "științifică" a "Ligii Revizioniste" expusă numeric mai sus, 124 de lucrări s-au circumscris abordării "problemei transilvanene".

"Liga Revizionistă" s-a concentrat spre stabilirea unor relații strânse cu alte rețele revizioniste și personalități ca Pierfranco Goslini, directorul organizației "Mistica Fascista", Rodolfo Mosca, profesor universitar la Milano, Giuseppe Bertoni, ziarist ș.a. din Germania consemnăm sprijinitori de forță ai "Ligii": Rudolf Schrieker, Raymond Hörhager, dr. Otto Färber, Martin Bethke.

Totodată, "Liga Revizionistă" a deschis în multe capitale europene

"secretariste" unde se popularizau "cerințele ungare". În Germania, secretariatul Ligii s-a bucurat de o mare audiență la Simeus, președintele Tribunalului Reichului, generalul Watter, scriitorul Alexis Mirsuski, precum și organizația militaristă "Stalhelm" ("Cărțile de Oțel").

În Italia, primul secretariat a fost înființat la Milano, apoi un al doilea la Roma, fiind puternic susținute de asociația "Amicii dell Ungheria" care a invitat personalități politice, culturale, maghiare: Pol Teleky, István Bethlen, Tibor Eckhardt, Pekár Gyula, Póka - Pivny Belá ș.a.

Temele folosite de propaganda ungară s-au fundamentat pe unele chestiuni legate de teza culpabilității ungare în declanșarea primului război mondial și anume "nevinovăția" guvernului ungar pentru debutul primei conflagrații globale. În istoriografia ungară au existat unele poziții (Ladislau Makkî, Adalbert Toth, Magda Adam) care afirmă că în vara lui 1914 Istvan Tisza se opusese acțiunii militare împotriva Serbiei, fapt eronat deoarece componenta ungară a dualismului a vizat în mod constant "expansiunea balcanică".

Astfel, se arăta că în urma războiului Germania pierduse numai 13% din suprafața și 10% din populație, pe când Ungaria a suportat pierderi de 72/ respectiv 65%.

Propaganda ungară a reînviat mitul "drepturilor istorice" asupra Transilvaniei și a resurecționat compromisa "teorie imigraționistă", dezvoltând compromisa, "teorie imigraționistă", dezvoltând și ideea "unității istorice" a Transilvaniei cu Ungaria. Cercurile revizioniste maghiare pledau și asupra unității geografice și economice a Ungariei, Budapesta susținând că greutățile economice ale statelor successorale s-ar datora spargerii unității economice a pieței (dualiste) centrale-europene.

Toate aceste producții "științifice" și politice se bazau și pe faptul că "Ungaria a fost făcută și de Dumnezeu ca o țară unitară".

Un cunoscut exeget al revizionismului ungar, dr. Samuel Fenyes arăta că în Anglia sub conducerea lordului Rothermere, "Oxford League for Hungarian Selfdetermination" susținea din 1922 o activitate publicistică pentru refacerea vechii Ungarii.

Factorul religios și propaganda revizionistă ungară.

Unul dintre cele mai vaste și eficiente domenii ale propagandei revizioniste ungare l-a reprezentat biserica catolică maghiară și, în special, relațiile Ungariei cu Vaticanul. În cadrul acesta, o victorie a revizionismului ungar a constituit-o Concordatul cu Vaticanul, încheiat de statul român într-o formă care-i știrbea grav suveranitatea.

Începute în 1920 de guvernul Averescu (Ministerul Cultelor fiind O. Goga), tratativele pentru încheierea unui concordat cu Sf. Scaun au fost lungi și anevoioase. Proiectele românești susținute de O. Goga au avut ca principiu neamestecul statului român în activitatea pur bisericească și pur religioasă a bisericii catolice, aceasta rezervându-și dreptul "de a supraveghea ca organele acestei biserici să evite tot ce poate primejdui integritatea, independența și Constituția statului, liniștea publică și siguranța lui".

Avram Iancu - 175 de ani de la naștere

S-au împlinit 175 de ani de la nașterea celui care a fost supranumit Crăișorul Munților, marele tribun al poporului nostru, Avram Iancu, cel care după ce asistase în calitate de observator la lucrările Dietei feudale din Transilvania premergătoare aceluia an de glorie și sânge, 1848, rostea indignat într-un discurs incendiar: "Nu cu argumente filosofice și humanitare vom putea convinge pe acei tirani, ci cu lancea ca Horia". În acel discurs era cuprins întregul său crez revoluționar și politic, "mântuire pe veci fără plată sau moartea", fiind pentru el singura soluție și alternativă în rezolvarea problemei țărănești - desființarea iobăgiei odată pentru totdeauna și fără despăgubire.

A fost unul din cele mai radicale puncte programatice ale revoluției pașoptiste.

În primăvara anului 1848, reîntors de la Viena în Munții Apuseni, cerea moților să nu mai accepte condiția de iobagi și să refuze obligațiile impuse de administrație. Moții îi urmează îndemnul. Tânărul jurist avea doar 24 de ani, dar moții îl divinizau pentru spiritul său ardent, gândirea sa cutezătoare și nu mai puțin pentru frumusețea sa bărbătească puțin obișnuită. Generalul habsburgic Luders afirma: "Sufletul mișcării românești, Iancu a cucerit încrederea nețărmurită și dragostea poporului său. Oriunde se arăta era primit cu entuziasm, toate privirile se îndreptau către dânsul, iar Națiunea Română vedea în persoana lui pe eroul și ocrotitorul ei".

La marea adunare populară de pe Câmpia Libertății de la Blaj, Iancu sosea în fruntea a 10.000 de moși să asculte verbul înflăcărat al lui Simion Barnuțiu și al celorlalți

fruntași ai revoluției, printre care el însuși s-a situat, cu nestrămutată hotărâre și credință drept cel mai vajnic luptător pentru drepturile și libertățile conaționalilor săi. Într-un vibrant discurs multămintor de români venite din toate ținuturilor Transilvaniei el rostea: "Uitați-vă pe câmp, românilor, suntem mulți ca cucurezul brazilor, suntem mulți și tari!".

Talentele de organizator și conducător militar cât și de administrator civil și le-a demonstrat cu prisosință în bătăliile din anii 1848-1849. Organizată pe legiuni, armata moților de peste 25.000 de oameni a respins trupele lui Kossuth, asmuțite asupra românilor de către nobilimea maghiară. I-au stat alături ca tovarăși de arme tribunii și prefectii: Axente, Balint, Andreica, Buteanu, Dobra și alții, care au căzut și ei victime alături de alți 40.000 de români furiei dezlănțuite a maghiarilor conduși tocmai de cei 13 generali pentru care azi ni se cere aprobarea unei statui într-un așa numit parc al reconcilierii.

Despre spiritul revoluționar care anima taberele lui Iancu ne scrie astfel Nicolae Bălcescu: "Fusei fericit a găsi pe acele piscuri uriașe, pe deasupra norilor o naționalitate și o viață românească infocată și puternică. Cu ce entuziasm frenetic fusei aclamat și binecuvântat de acei țărani, când le spusei că am venit să le aduc urări de noroc și de izbândă din partea fraților din Țară, uimiți de vitejia lor".

Revoluția a fost înfrântă, datorită nu numai neunirii maghiarilor la cererile îndreptățite ale românilor dar și dușmăniei și vanității lor de națiune dominatoare. Dar chiar după ce depune armele Avram Iancu nu renunță la lupta sa și încearcă în repetate rânduri să determine recunoașterea de către împărat a dreptului de proprietate a moților din Munții Apuseni asupra pădurilor. Este arestat și încarcerat la Alba Iulia și maltrat în închisoare.

În 1872 s-a stins din viață în orașelul Baia de Criș, din ținutul Zarandului și a fost înmormântat în comuna Tebea sub gorunul lui Horia, eroul țaran pe care îl admirase atâta și care îi fusese neîndoienic model.

Localitatea Tebea a devenit loc de pelerinaj al românilor de pretutindeni, poporul venerându-și nestrămutat eroul chiar atunci când conducătorii săi îl mai uită, furați de mirajurile unui prezent mic și nedemn. Spre aducere aminte reproducem mai jos trei cântece populare care-i immortalizează chipul și fapta.

C.R.M.

Strigă Iancu de la munte

Strigă Bărnuf din Sibiu
Că Ardealu' nu-i pustiu;
Strigă Iancu de la munte:
Nu te teme, măi Axente,
Că și eu vin de la munte
Cu opt mii și nouă sute
Tot cătane și răgute,
Că voinici la noi la munte
Stau ca brazii mii și sute.
Trece Iancu pe la stână
Cu pușca plină pe mână.
Ori e plină ori e goală.
Fug dușmanii de se-omoară.
Pe dealu' Feleacului,
Merg carele Iancului.
Nu merg cum merg carele,
Strălucesc ca soarele;
Un car merge-mpiedicat,
Iancu merge supărat
Pentru-un hoț de împărat
Iancu bea la Făgădău.
Domnii fug fără hinteu;
Iancu șede pe butuci,
Domnii fug fără păpuși.

(Informator: Miđuța Victor de 65 ani - Berțiu, Hunedoara, 5 august 1972)

Fă-mă, Doamne, ce mi-i face

Fă-mă, Doamne, ce mi-i face
Fă-mă roata stelelor
În calea vidrenilor.
Am un drăguț de vidrean
Și-l cheamă Iancu Avram.
Gura lui, pahar cristal,
Ochii lui, mărgăritar,
Păru' lui, mătase-n plete
Și mi-i frică că l-oi pierde.
Că l-am mai pierdut o dată,
L-am căutat țara toată.
Ardealu' tot l-am căutat

Și cu greu că l-am aflat,
Colo-n munții de la Tebea
Sub stejaru' gros lui Horea;
Stejaru' era-nfrunzît,
Iancu-n umbră adormit.
Frunză verde bradule,
Dormi Iancule, dragule,
Jandarmii n-or mai lua
Cumuni de pe crucea ta,
Că acu ai tăi nepoși
Îți iubesc mormântu' toși.
Și iar verde, bradule,
Dormi Iancule, dragule,
Visu' tău s-o împlinit,
Fie-ți somnu' liniștit.

Ardealu' tot suspină

Ardealu' tot suspină,
Iancule, de jelea ta.
Plângeau brazi, plângea pădurea
Și a stat în loc săcurea;
Tulnici, fluieru au stat,
Lemnu' lor n-a mai cântat
C-au pornit moșii la vale,
La Tebea la-nmormântare
Și pe jos și-n săi călare.
La biserică-n Tebea,
La gorunu' lui Horea,
Clopotele tot plângeau,
Trei zile nu se opreau.
De toți munții răsuna,
Toți munții Zarandului
De bănatu' Iancului.
Iancu crainu' munților,
Viteaz mare a moților.
Iancule, de jelea ta
Ardealu' tot suspină
C-ai murit nemângăiat,
Cu suflet întimecat.

(Informator: Florea Zaharia de 78 ani - Tebea, Hunedoara, 5 august 1972. Culegător: Ion Marinescu)

Războiul informațional revizionist al horthysmului în perioada interbelică

Era însă ceea ce Biserica Catolică dorea să nu evite, ci dimpotrivă, să realizeze. De aici a rezultat un lung schimb de note între București și Roma. La 10 mai 1927, ministrul Cultelor, Vasile Goldiș, a semnat la Roma Concordatul cu Sf. Scaun, într-o formă foarte defavorizantă României. Decizia în acest sens a guvernului a provocat o mare nemulțumire în țară. Presa a criticat aspru documentul, acuzând guvernul de trădare. Periodicul BOR "Telegraful Român" a fost foarte virulent publicând la 8 februarie 1928 articolul de fond intitulat *Săvârșitu-s-a* scria: "Concordatul cu Vaticanul a fost semnat de Dl. V. Goldiș în condițiuni atât de grele pentru țară și de umilitoare pentru celelalte culte dominante și minoritare cum nu și-ar fi putut închipui nici cea mai temerară minte omenească născocitoare de imposibilități (...) V. Goldiș a găsit de cuviință să depună la picioarele Papei suveranitatea

națională să palmuiască Constituția țării și a piromească încă o dată pe cruce dreptatea neamului românesc".

În perioada ce a urmat până la ratificare s-a încercat modificarea celor mai grave prevederi prin "declarații intempestive". Corespondența lui N. Titulescu cu Vaticanul purtată în 1928, dovedește că nu s-a realizat până la urmă o formă satisfăcătoare a intereselor românești. Papa Pius al XI-lea mare susținător al politicii revizioniste ungare, vedea în Concordat o posibilitate de expansiune catolică a României, dimensionată și de cauza refacerii Coroanei "Sf. Ștefan".

Situația a devenit agravată când, prin acordul de la Loteran?? (11 februarie 1929), Sf. Scaun a devenit un stat în stat, Cetatea Vaticanului, constituindu-se într-o entitate statală cu recunoaștere internațională, Vaticanul nu mai era instituția

bisericăscă cu care România semnase actul în 1927; trebuia modificat radical. Dar, în mai 1929, guvernul I. Maniu a prezentat Parlamentului actul spre ratificare, în forma în care de gâsea.

Victoria pe care a înregistra-o revizionismul ungar prin ratificarea de Parlament rezultă din următoarele elemente: nu erau recunoscute frontierele de atunci ale României, statul român nu avea dreptul de control, supraveghere a activității clericilor și instituțiilor religioase catolice din țară; aceștia țineau direct legătura cu Vaticanul; drepturile și avantajele bisericii catolice din România au devenit, practic, neîngrădite și s-au aflat exclusiv la dispoziția Sf. Scaun. Urmările imediate ale aplicării Concordatului a fost revigorarea acțiunii de propagandă revizionistă în România cu ajutorul însemnatelor sume de bani, avansate de Vatican, nu numai așezămintele religioase catolice, ci tuturor organizațiilor maghiare revizioniste.

Deci, putem consemna o propagandă revizionistă statală, abil camuflată de regimul Horthy și împletită cu

propaganda nonstatală - a organizațiilor culturale, asociațiilor militariste - și viziunea temporală, transnațională a Vaticanului care favorizase revanșismul Budapestei albe.

În sistemul propagandei revizioniste, putem remarca direcția militaristă prin publicațiile Asociației Naționale a Forțelor Armate (Magyararszágos Védere Egyet), Ligii Ofițerilor Rezerviști.

Într-un asemenea manifest se afirma: "serviciul militar obligatoriu nu este o armată de voluntari. Administrația militară a luat toate măsurile pentru o mare armată. Ea lucrează cu cea mai mare energie pentru o mobilizare eventuală a armatei și pregătește țara pentru evenimentele care au să distrugă Tratatul de la Trianon".

Această multidimensionalitate a propagandei maghiare a reiterat mobilizarea aproape națională a Ungariei horthyste la bornele revizionismului antitrianonian.

Constantin Buchet

Rezistența armată anticomunistă din munții Făgăraș

Este peremptoriu, privind harta "Rezistenței românești" că pe întreg teritoriul național, cu preponderență în zonele muntoase, greu accesibile, au existat forme de răspuns, de rezistență activă sau pasivă față de un sistem impus prin "argumentul" forței, pe o funcție structural diferită. Sesizarea incompatibilității de fond a reverberat, ineluctabil, asupra psihicului colectiv și, în consecință, reacțiile de opunere au fost întru totul firești.

În Țara Făgărașului, spațiul românesc în care s-a exercitat cu cea mai mare vehemență rezistența la instaurarea regimului totalitar - locuitorii s-au organizat în grupuri de existență constituite, instruite și comandate asemenea unităților unei armate acționând sub semnul unui consemn bine definit: "Două persoane față în față pot discuta orice, dar când apare o a treia să înceteze orice comunicare". Cei care s-au ridicat la luptă împotriva comunismului au reprezentat un segment larg al societății românești. Au fost intelectuali de vârf, gospodari de frunte, tineri sau, cum caracteriza luptătoarea anticomunistă Elisabeta Rizea gruparea "Haiducii Muscelului": "Această mișcare nu a fost nici țărănistă, nici liberală, nici legionară ci anticomunistă și antisovietică". În continuare vom încerca să analizăm sistematic grupurile ivite de o parte și de alta a munților Făgăraș.

Ca demarcație zonală spre sud am putea socoti o linie ce pornește din comuna Sălătruc (pe Topolog), trece pe la Arefu, Căpățâneni (pe Argeș), Brădetu (pe Vâlcan), Nucșoara și Slatina (pe Râul Doamnei), Căndești (pe Brăția), Lerești (pe Râul Târgului), mergând pe la nord de Rucăr, mai departe pe Răușor, pe Plasa Podasei, până la Cheile Dâmbovicioarei. Unul dintre centrele de rezistență îndelungată a fost triumful Sălătruc-Arefu-Rudenii. În primăvara anului 1948, Dumitru Apostol, profesor la Liceul "Brătianu" din Pitești, trece la organizarea unui grup de rezistență cu centrul în dreptul comunei Suici. Acest grup avea aria de acțiune pe Argeș și pe Valea Topologului. Din păcate, în toamna aceluiași an este prins și, după pronunțarea sentinței de condamnare la 21 de ani de închisoare sau muncă silnică pe viață, în primăvara anului 1950 a fost scos din închisoare, dus la marginea comunei Șuici și împușcat de către căpitanul Cărnău. Însă Dumitru Apostol luase legătura și cu Gheorghe Arsenescu care începuse organizarea luptei anticomuniste pe Valea Dâmbovicioarei, între Dragoslavele și Rucăr. La fel, colonelul Ion Uță colinda sălașele de pe văile Mehădicei până la Luncavăț și Comereva pe valea Bela Rea, în căutare de oameni și locuri pentru punerea în practică a rezistenței armate.

Grupul de partizani din munții Făgăraș, versantul nordic, condus de Ion Gavrilă era format din elevi de la liceul "Radu Negru" (Remus Sofonea, Ion Ilioiu, Victor Metea, Silviu Socol, Nelu Novacu), studenți (Ion Gavrilă, Ion Ghirjdea, Laurențiu Hașu, Virgil Radeș, Marcel Cornea, Gheorghe Du-minică, Nicolae Stanciu), un pădurar (Jean Pop), muncitori (Andrei Hașu, Gheorghe Șovăială) și țărani (Toma Pirău, zis "Porâmbu", Gheorghe Arsu și Gheorghe Hașu).

De asemenea, în zona și orașul Făgăraș s-au constituit o serie de organizații anticomuniste, prezentate succint în rândurile următoare. În primăvara anului 1948 frința la liceul "Radu Negru" din Făgăraș un grup de rezistență anticomunistă "Frăția", condus de Victor Roșca din Răușor. Prin activitatea pe care o desfășura, pregătca pepiniera organizațiilor naționaliste din țară.

În perioada 27-28 iunie 1948, Securitatea a trecut la arestări în rândul elevilor care activau în "Frăția de Cruce" de la liceul "Negru Vodă". Este de notat faptul că notarul Moise Câlțea a ajutat grupul de luptători refugiați în munți transmitând un mesaj al tinerilor către Consiliul național al Românilor din Franța, în care se cereau ajutoare materiale, arme și medicamente ce urmau a fi aduse și parașutate din avion în zona stabilită de aceștia. Din nefericire, mesajul a fost interceptat și adus la cunoștința securiștilor. Printre cei descoperiți și arestați se aflau: prof. Romulus Ursu (fost membru P.N.Ț.), Novac Mihai și elevii: Mogoș Ion, Mazilu Nicolae, Roșca Victor, Sofonea Remus, Ion Ilioiu, Silviu Socol, Ion Scorei, Ion Glajăr, Pica Ion Victor etc.

O altă organizație anticomunistă este cea condusă de Sabin Mare și Traian Monea. Demnă de remarcat este organizația "Vulturii" înființată de învățătorul Ioan Pridon (Ion Prodan) care îi grupa pe țărani și intelectuali din satele făgărașene Pârâu, Venetia de Jos, Venetia de Sus, Comana de Jos, Comana de Sus, Grid. La aceasta a aderat doctorul Halmaghi, învățătorul Cimila din Grid, învățătorul Ioan Boanfă, țărani Hoară Nicolae, Cerbu Andrei, Sansebe Ion, Buta Ioan, Suler Iacob.

De asemenea, un alt nucleu de rezistență este cel condus de Olimpiu Borzea și Victor Geamăn.

În zona satului Galați-Făgăraș, exista o organizație anticomunistă creată de inginerul Gheorghe Tradu. În toamna anului 1949, elevul Ioan Victor Pica și Ion Mogoș, eliberați din închisoare, formează la liceul "Radu Negru" din Făgăraș, un nucleu anticomunist compus din tinerii: Ion Roșca și Pica Ion (din Răușor), Toma Blebea, Ion Coman, Ion Sasu, Simion Ghizdaru și Dorel Cernea (din Ileni) și țărani: Toma Pârâu, Nicolae Comsulea, Constantin Roșca (din Ileni), Corfel Vlad, Octavian Vlad, Octavian Balaban, Ion Balaban, Cornel Mija (din Toderița), Ion Ghibernea din Grid. Înarmarea acestor tineri deveniți partizani în slujba salvării neamului a fost făcută cu concursul următoarelor persoane: Ion Cărlig, plutonier activ în armată, Traian Monea, locotenent activ, Partenie Comșa, plutonier în armată.

Potrivit sentinței nr. 1369, "anumite elemente din fosta mișcare legionară și-au reluat activitatea subversivă în scopul de a lupta pe orice căi pentru răsturnarea regimului. S-a trecut la activitatea de fugari adăpostiți la diferite gazde, la constituirea unei organizații legionare de ajutorare, denumită "Vulturii" și de constituire în bande (Banda lui Gavrilă).

Tactica grupului Ion Gavrilă era aceea de a evita lupta deschisă, de a răspunde atacurilor Securității prin lovituri scurte urmate de retragere, de a se împărți în grupe mici pentru a acoperi o suprafață mai mare, subliniind astfel forțele Securității. De asemenea, se mențineau legături și cu alte grupuri: cu organizațiile anticomuniste ale muncitorilor din Brașov, de la uzinele "Astra", "I.A.R.", "Voina", cu gruparea condusă de Dumitru și Elena Faina (în apropiere de Sibiu), cu grupul condus, la început, de colonelul Arsenescu și de cei doi frați Arnăuțoiu de pe versantul nordic al munților Făgăraș. În vara anului 1952, o grupă de șase-șapte partizani a mers la cabana Bălea pe care au înconjurat-o, oprind pe excursioniștii din apropiere. Din interiorul cabanei s-a deschis foc de armă spre Ion Gavrilă, care reușește cu toate acestea să pătrundă în cabană și să rostească următoarele cuvinte: "Spuneți celor din țară că mai există un colț din regatul român care nu și-a plecat capul înaintea comunismului, iar acest regat va fi liber atâta timp cât ne vor sta capetele pe umeri". Doi dintre

luptătorii anticomuniști făgărașeni, Remus Sofonea și Ion Ilioiu coborau din munți pentru a lua legătura cu Olimpiu Borzea din Viștea, solicitând sprijin și asigurarea unor informații despre mișcarea trupelor. Informațiile urmau a fi puse în diferite cutii metalice în drumurile ce urcau spre munte în direcția Viștea de Sus, Drăguț, Olteț sau Viștoara și, la nevoie, în cazul în care regiunea ar fi fost împânzită, urmau să fie lăsate chiar pe șoseaua națională, între Viștea de Sus și Olteț. După coborârea din munte a celor doi partizani s-a organizat o rețea de sprijin formată din: Olimpiu Borzea, Gheorghe Borza, doctor Lucian Stanciu, Remus Budac etc. În acest timp ar fi fost semnalate ciocniri cu Securitatea, care îi hărțuia pe Valea Brătiliei, spre Cârțișoara și Arpaș, ciocniri reluate în primăvara anului 1953 și intensificate spre toamnă.

Tot în acest an, cei din grupul "Nucșoara" ("Haiducii Muscelului") se retrag în comuna Poienărei și în apropiere de aceasta, la "Râpa Colțului".

Ion Mogoș și Nicolae Mazilu, după ce au scăpat din încercuirea din noaptea 13/14 noiembrie (Porâmbu a luptat cu Securitatea, iar cu ultimul glonț s-a sinucis) au plecat în Banat cu scopul de a constitui un nou grup de rezistență. Câteva zile au stat la țărani, în comuna Pădureni (jud. Timiș) și apoi la Moraru Traian, în casa căruia, întâlnirea cu băiatul notarului le-a fost fatală. Trădați în lupta cu Securitatea, cei doi au fost sfârtecați cu baionetele, iar Moraru Traian, care i-a găzduit a fost condamnat la moarte și executat la Jilava. Cu toate acestea, în munții Făgărașului rezistența continuă. Securitatea va infiltra, de data aceasta în rândurile turiștilor ori prin cabane, grupuri mici, înarmate, pentru a observa și, la nevoie, acționa.

În cursul lunii august 1954, grupul lui Ion Gavrilă urcă pe Valea Topologului pentru a trece versantul spre Făgăraș. Jean Pop observă o grupă de ostași și împreună cu Novac deschide focul. În această ciocnire un soldat a murit, iar partizanii, scăpați de încercuire s-au îndreptat spre nord, ajungând într-un loc prăpăstios din Neogoiu. Terenul este împânzit de trupe și are loc o nouă ciocnire.

În anul 1953 situația luptătorilor anticomuniști devenise foarte grea. Legăturile pentru aprovizionarea lor erau din ce în ce mai dificile, iar arestările se țineau lant prin sate. În acest an Securitatea experimentează o altă metodă: ținerea sub observație a celor din munte prin persoanele din sat bănuite că ar avea cunoștință de mișcările lor. Țesăturile merg până la Sibiu, unde era centrul de acțiune care urmărea distrugerea partizanilor și avea printre comandanți pe maiorul Gheorghe Crăciun, șeful Securității. Pe lângă trupele speciale din regiunile Pitești și Sibiu care cuprindeau muntele ca într-un clește, au mai fost aduși ostași din Vrancea, unde fusese lichidat grupul partizanilor, de la Sfântu Gheorghe, Prahova și Cluj, plus Regimentul 1 Băneasa. Desfășurarea forțelor Securității a fost dispusă în formă de pieptene, urmărindu-se înaintarea pe toate căile de acces spre cetatea de piatră a partizanilor. Scopul propus era acela de a-i izola și de a-i prinde viu sau morți pentru a avea certitudinea de a fi lichidat acest nucleu important al rezistenței. Pe versantul sudic al munților Făgăraș existau, încă din 1947, mai multe nuclee de rezistență și de acțiune organizate și comandate de colonelul Gheorghe Arsenescu. În jurul lui s-au adunat frații Purnichescu - Ion și Gheorghe, Petre Cojocaru, Gheorghe Hochenzelner, Longin Predoiu, Ion și Gheorghe Zechil precum și o mulțime de simpatizanți. În luna martie 1949, sosese în Nucșoara Gheorghe Arsenescu, muscelan de origine și Toma

Arnăuțoiu, ambii ofițeri în armata regală, deblocați imediat după 1945. Văzând starea de lucruri de aici și având capacitatea de organizator și strateg militar, colonelul Arsenescu a strâns câțiva intelectuali ai satului, precum și pe cei care deja luaseră drumul muntelui și, împreună, au hotărât formarea unor grupuri de rezistență armată, organizate pentru a acționa în zonă. Hotărârea comună a fost pecetluită prin depunerea jurământului de credință în casele familiilor Petru Arnăuțoiu și Gheorghe Rizea, jurământ depus sub autoritatea morală a preotului Ion Drăgoi, a următorilor: preot Ion Drăgoi, colonelul Arsenescu, Toma Arnăuțoiu, Petru și Victoria Arnăuțoiu, învățătorul Virgil Marinescu, Gheorghe și Elisabeta Rizea, Ion Chirca și cei doi fii ai săi, Titu și Maria Jubleanu, Constantin Jubleanu, Benone Milea, Constantin Popescu, Nicolae Ciolan. Prima confruntare a grupului Gheorghe Arsenescu - Toma Arnăuțoiu cu Securitatea a avut loc la 19 iunie 1949. Atunci a fost organizată o teribilă "pieptănare" a munților cu batalioane de Securitate de la Găești și toți membrii birourilor de Securitate din zonele Câmpulung, Pitești, Curtea de Argeș, Onești, Râmnicu-Vâlcea și de dincolo de Brașov, totalizând aproximativ 1000 de oameni. Aceste evenimente au determinat o nouă organizare a grupului de rezistență. Posibilitatea de aprovizionare cât și de discreție în mișcare sunt mai eficiente și au o rezolvare mai ușoară în grupuri mici.

Astfel, grupul s-a împărțit în două, având zone de mișcare și acțiune diferite, dar cu legătură permanentă între ele: grupul condus de colonelul Arsenescu împreună cu familia Ion Chirca, Gheorghe Mămăligă-Titu, Benone Milea, Constantin Popescu și Nae Ciolan, care își avea zona de acțiune pe râul Doamnei și grupul condus de Toma Arnăuțoiu, format împreună cu fratele său Petre, familia Titu, Constantin Jubleanu și Maria Plop, zona de acțiune fiind pe râul Vâlcan.

În 1950, groaza și teroarea instalate de Securitate în întreaga zonă atinsese apogeul. Supraviețuitorii grupului alegeau o nouă modalitate de a exista cât mai discret posibil. Câțiva români, credincioși idealurilor de libertate, demnitate și luptă anticomunistă, pe care rezistența noastră le-a avut ca standard, și-au asumat marea responsabilitate și riscul enorm de a-i proteja și aproviziona, într-un loc sigur, bine camuflat în jurul satului Poenărei, circa 15 km mai jos de Nucșoara, unde au rămas din anul 1952 până în 1958, când un trădător de clasat i-a vândut. Conform sentinței nr. 107, al Tribunalului Militar al Regiunii a II-a Militară București, din 19 mai 1959, 12 din cei 17 partizani din organizația "Haiducii Muscelului" sau "grupul Arnăuțoiu" au fost condamnați la moarte.

Textul abundă în calificative juridice cum ar fi "inculpatul" sau "acuzatul", dar mai ales în termeni de tipul "teroriști", "fascist", "membri ai bandei", "acte teroriste", creionând o imagine a mișcării de rezistență.

Prin adresa Ministerului Justiției nr. 01116 din 18.07.1959 se comunică: "Prezidiul Marii Adunări Naționale, în ședința din 16.07.1959, a respins cererea de comutare a pedepsei cu moartea privind pe Arnăuțoiu I. Toma". Se face precizarea că a fost executat prin împușcare în noaptea de 18/19 iulie 1959, în Penitenciarul Jilava. La fel au fost executați prin împușcare și ceilalți condamnați la moarte: Arnăuțoiu Petre, Jubleanu Titu, Popescu Constantin, Sândoiu Ioan, Andreescu Nicolae, Constantinescu Ioan, Ticu Nicolae, Basoi Nicolae, Tomeci Gheorghe, Moldoveanu Alexandru, Drăgoi Ion.

Camelia Ivan Duică

Politica marilor puteri occidentale față de Mișcarea de Rezistență Română

Putem considera că începutul mișcării de rezistență antibolșevică pentru români în cadrul noii ordini politice s-a produs încă din timpul primului războiului mondial. Prin poziția sa geografică, mentalitate și istorie, Regatul Român s-a implicat încă dintru început în lupta împotriva Kominternului, riposta armatei de la Iași, în 1917 - anticipând chiar poziția fermă pe care o va adopta România după evenimentele din octombrie roșu - culminând cu campania peste Tisa împotriva republicii bolșevice maghiare (1919), cu interdicerea partidului comunist, aprilie 1924, lichidarea intervenției armate bolșevice de la Tatar Bunar, septembrie 1924.

A doua conflagrație mondială a plasat din motive obiective România de partea Axei și a Pactului Anti-Komintern, România situându-se ca a doua forță armată după Wehrmacht în Est. Se cunosc deja rațiunile strategice și mai ales politice care au dus la abandonarea României de aliații tradiționali, Marea Britanie și SUA, în sfera de interes a URSS-ului. Momentul cheie l-a constituit propunerea gândită și exprimată de Winston Churchill și Statul Major Imperial privind crearea celui de-al doilea front în Balcani și nu în Italia, respinsă însă cu vehemență de Stalin, care se vedea amenințat iarăși de un cordon sanitar ponto-baltic, prin avansarea puterilor aliate peste Bulgaria, România și chiar Polonia. Din păcate pentru Europa Centrală și de Est varianta nu a fost susținută nici de Franklin Roosevelt și generalul Marshall, șeful Statului Major Interarme al SUA.

Au apărut în ultimul timp opinii dezvoltate de mari personalități ale diplomației americane care susțin că dimpotrivă la Teheran, SUA a mers pe soluția intervenției în Balcani, acordându-le conducătorilor britanici diagnosticul unei miopii cronice. Adevărul este că Winston Churchill știa prea bine ce culori reprezintă Broz Tito în Iugoslavia ca și faimoasele organizații bolșevice de pe teritoriul grecese, E.A.M. și E.L.A.S., toate periclitând independența statului grec și implicat poziția imperiului în Mediterana Orientală. De aceea poziția lui W. Churchill a fost categorică (vezi memoriile fiului președintelui SUA, Elliott Roosevelt, "Așa a văzut-o el"). Varianta americană care, de altfel, se va și impune, lua ca bază strategică Africa de Nord vizând anihilarea Axei în Libia, urmată de o debarcare imediată în Italia în primăvara lui 1943. Nicăieri poate mai bine ca la Teheran n-a apărut mai izbitor contrastul între SUA și Marea Britanie. Primii compartimentându-și politica și strategia ca faze succesive, diplomația rămânând întotdeauna în afara strategiei, ultimii în urma unui economic restrâns și a unor mijloace limitate suprapunând fără echivoc și de multe ori cu cinism strategia de război cu diplomația.

Se cunoaște poziția Statelor Unite de refuz în a discuta configurația lumii postbelice, întărită prin aceea declarație dată la Casablanca în ianuarie 1943, când s-a impus adversarilor capitularea necondiționată, lui Roosevelt fiindu-i teamă să nu se repete (ca în 1918) o negociere cu Germania lui Hitler a viitorului armistițiu și a păcii, măsură care de altfel i-a permis lui acestuia să poarte războiul până la 9 mai, Germania plătiind un cost ridicat în victime, peste 500 mii de oameni, în majoritate civili, în perioada 1 octombrie 1944 - 9 mai 1945.

În ceea ce privește debutul tratativelor cu Occidentul (britanicii),

Stalin, mimând sângele rece și perfectul control asupra frontului, are în decembrie 1941 discuții cu Antony Eden în vederea unor reeșalonări și reglementări postbelice, în pofida faptului că Wehrmachtul se găsea la porțile Moscovei, dovedind cu acest prilej un pragmatism tradițional: URSS se reîntorcea la frontierele din 1941, Germania urma să fie scindată, spartă în mai multe bucăți, Polonia se fixa pe linia lui Curzon, Statele baltice reveneau în țarcul bolșevic și evident Basarabia intra și ea, din nou, sub dominația sovietică; englezilor li se flutura înaintea ochilor nesperată șansă ca orice solicitare ce ar fi dorit Marea Britanie să o prezinte pentru baze militare în Franța, Belgia, Olanda, Danemarca și Norvegia să fie susținută din partea URSS-ului. Interesant ni se pare însă că la acea dată rușii nu se arătau interesați de viitorul politic al țărilor est-europene. În final nu se făcea nici o referire asupra Chartei Atlantice semnată cu 3 luni de zile înainte, de Anglia și SUA. Patru luni mai târziu Stalin deschide, din nou, tema împărțirii Europei după victorie, trimițându-l pe Molotov la Londra. De data aceasta el își circumscrie pretențiile unor cereri directe: pacte de asistență reciprocă cu Finlanda și România după ce războiul se va stinge. Era un avans hotărât, un pas mare făcut de sovietici ce putea influența direct relațiile postbelice dintre URSS și cele două țări ce acum își găseau armatele în tabăra Axei. Reacția Washingtonului la propunerile sovietice a fost, pe cât de dură pe atât de așteptată, secretarul de stat Cordell Hull ripostând că astfel de discuții sunt nu numai contrarii Cartei Atlantice ci și o întoarcere la politica de forță a unui trecut discreditat. Mesajul însă nu l-a impresionat pe Stalin, care într-o notă adresată lui Winston Churchill îi sugera să ignore amestecul cu americanii. Următoarea vizită a lui Eden la Moscova își avea pe agendă problemele frontierelor Poloniei, asupra cărora un Stalin concesiv nu vroia să aibă idei preconcepțive, considerându-le o chestiune deschisă.

Vizita lui V. Molotov la Washington în mai a constituit prilejul Americii de a-și reafirma respectul față de principiile wilsoniene de securitate colectivă asistată însă, de data aceasta, de existența celor patru jandarmi ai lumii: SUA, Anglia, URSS și China, preferabilă unui aranjament al zonelor de influență prin exercitarea echilibrului de putere. În ceea ce privește poziția cabinetului britanic față de România, declarația pe care o va face ministrul de externe britanic A. Eden în martie 1943 cu prilejul vizitei întreprinse în SUA este categorică pentru regimul pe care marii Aliați înțelegeau să-l acorde României: "Politica noastră față de România este subordonată relațiilor cu URSS și noi nu vrem să acceptăm nici un angajament sau să întreprindem vreo acțiune fără deplina cunoștință și consimțământul guvernului sovietic."

Era o livrare a României fără tăgadă, un prolog sincer a ceea ce mai târziu se va petrece la Moscova când pe un petec de hârtie s-a iscălit monstruoasă vânzare a țărilor din sud-estul Europei, de cel care cu 25 de ani înainte propusese Cabinetului britanic trimiterea unui corp expediționar britanic la Petrograd pentru a stârpi bolșevismul din fașă. Trecând de la vorbă la faptă și în scopul pregătirii politice și strategice prin contactarea conducătorilor partidelor țărănist și liberal se organizează

de către S.O.E. (Special Operations Executive), un grup alcătuit din A.G. Gardyne de Chastelain, fost director comercial al Societății petroliere "Unirea", Ivor Porter, fost lector de limba engleză la universitatea din București, și Silviu Mețianu, cetățean britanic de origine română, specialist în sabotaj. Grupul avea misiunea politică de a-l convinge pe Iuliu Maniu că trebuie să accepte capitularea necondiționată față de URSS. Ce s-a întâmplat cu grupul *Autonomous* și cum a ajuns el să colaboreze cu regimul Antonescu este știut, încât nu mai insistăm. Pe noi ne interesează aici că începând cu ianuarie 1944 factorii politici de decizie din România au fost atenționați de britanici că în ceea ce privește țara noastră "jocul" este făcut exclusiv de Moscova, spre care au fost îndrumați sistematic și categoric (cel puțin de către englezi).

Obstinația cu care oamenii politici români, dar și regimul mareșalului Antonescu s-au opus conceptual împotriva Germaniei naziste nu trebuie să ne mire acum și nici nu era un element de surpriză atunci. Toți liderii acelui moment inclusiv cei militari, erau produsul primului război mondial, al participării noastre necondiționate alături de democrațiile Occidentului. Prin educație, cultură și simțăminte românii se simțeau puternic legați de tradiționalii noștri Aliați, Franța, Anglia, America, iar participarea noastră la războiul din Est alături de Germania era taxat drept un accident istoric impus conjunctural de raptul Basarabiei și Bucovinei de Nord. Mai mult decât atât, conducătorul opoziției, Iuliu Maniu era legat direct de o serie de conducători britanici printre care merită să fie pomenit Sir Stafford Cripps, ca să nu mai vorbim de faptul că pe lista Foreign Office-ului figura chiar cu sume de bani. Atât de mare a fost credința în asistența marilor Aliați și atât de mulți au avut convingerea că nu vom fi lăsați pradă bolșevismului încât nici bombardamentele, nici masacrele (4 aprilie 1944, 12 mii de victime) sau ruinele nu au alterat speranțele celor de sus că totuși se va găsi până la urmă și pentru România o formulă salvatoare (să ne gândim numai la diversiunea intrării în război a Turciei susținută cu atâta vehemență până în ultimele zile, 22-23 august, de Mihai Antonescu).

În mai-iunie 1944 Statele Unite se raliază punctului de vedere englez acceptând argumentația străvezie a lui W. Churchill: **Noi toți trebuie să acționăm, dar cineva trebuie să ia taurul de coarne. Ar fi rezonabil ca rușii să se ocupe de români și bulgari, pe care armatele lor îi lovesc, iar noi să ne ocupăm de greci, care sunt teatrul de operație atribuit nouă pentru care am sacrificat 40.000 oameni în 1941.** Pentru români, însă, scena se întunecă odată cu ratarea discuțiilor de la Cairo și de refuzul celor două mari puteri de a înțelege fie măcar parțial că frontiera Europei de sud-est trebuie așezată pe Nistru.

Era, oare, un simptom al acceptării definitive a *Realpolitikului*, pe care Bismarck, Cancelarul de Fier al Germaniei, o practicase în mod magistral? Sau, dimpotrivă, se gira o referire directă la ceea ce poate gândea premierul britanic *la un sistem postbelic*, în speță european, gen Europa după Congresul de la Viena, unde un Mettemich, și comparația îi era oricui la îndemână, să dirijeze noile state și națiuni

ale Europei într-un areal politic atotcuprinzător, dominat de cancelariile autocrate.

Evident că pentru Winston Churchill statele mici trebuiau să-și subordoneze ambițiile naționale, intereselor mai cuprinzătoare ale marilor puteri. Ceea ce pare cu totul surprinzător pentru istoricii și analiștii de astăzi, nu este atât totala amnezie a premierului britanic față de bolșevici și intențiile lor belicoase ci totala cecitate față de interesele propriului său popor. Ce l-a determinat sau măcar influențat pe aprigul anticomunist să vadă mai departe? Este exclus să credem că englezii nu-și puteau imagina pericolul real al cantonării trupelor sovietice la Berlin, Praga sau Viena. Este de necrezut că Churchill să fi renunțat, ca mandatar al unei tradiții britanice, aruncând la coș principiul purtat chiar cu sacrificii, acela al echilibrului de forțe european. Iar prezența Armatei Roșii în buricul Europei, în Cadrilaterul boemian, nu-i va justifica lui Churchill nici unul din compromisurile sale.

Invitația transparentă ca Marea Britanie să se ocupe de Grecia, aluzia la sacrificiul corpului expediționar englez în 1940 din Grecia ne dă în parte dimensiunea nu numai a judecății premierului britanic dar și a catastrofei în care urmau să se prăbușească națiunile mici și mijlocii din Estul și Sud-Estul Europei.

Nu de puțin timp cercetătorii ruși au scos la iveală *memoriul consacrat aspectelor viitoarei păci și reglementări postbelice* semnat de I.M. Maiski adresat în 11 ianuarie 1944 lui I.V. Stalin, K. Vorșilov, A. Mikoian, L. Beria, A. Vășinski, M. Litvinov și V. Dekanozov, cu interesante și totodată surprinzătoare aprecieri asupra desfășurării evenimentelor și a poziției URSS-ului după încheierea conflictului. Având convingerea că cel puțin pentru o bună bucată de timp, lumea va fi condusă de cele patru mari puteri SUA, Anglia, URSS și China, afirma că nu ar exista motive pentru deteriorarea raporturilor dintre URSS și partenerii săi. Cu atât mai mult cu cât susținea el că într-un viitor apropiat nu se vor produce revoluții proletare.

Memoriul analiza, de asemenea, perspectiva dezvoltării unui sistem de tratate ale țărilor balcanice încheiate cu Uniunea Sovietică, României rezervându-i-se să devină un important factor al sistemului nostru de apărare din Sud-Estul Europei. Elementul surprinzător îl constituie respingerea categorică a unor proiecte de federație și confederație pentru Europa postbelică, ele nefiind altceva decât forme politice camuflate ale vechiului cordon sanitar.

Un alt memoriu, de data aceasta semnat de M. Litvinov, redactat în toamna anului 1944, preconiza vechiul sistem european (englez) al echilibrului de forță pe baza delimitării prin bună înțelegere a sferelor securității europene conform principiului vecinătății imediate, împărțind dihotomic (URSS și Marea Britanie) zonele de interes direct. Pentru a evita orice coliziune între cele două mari puteri Litvinov sugera existența unei zone gri neutre în cadrul căreia el includea Norvegia, Danemarca, Germania, Austria, Italia, țări de parteneriat egal cu puterile sus numite.

(continuare în paginile 6-7)

Radu Ciuceanu

Politica marilor puteri occidentale față de Mișcarea de Rezistență Română

(urmăre din pagina 5)

Aversar constituirii unor blocuri politice și militare europene, diplomatul sovietic miza pe un regim de echilibru cu consultări permanente și o colaborare constantă între URSS și Anglia în problema Balcanilor pe care o considera piatra de încercare a relațiilor sovieto-britanice. Delimitând sfera intereselor URSS-ului la Finlanda, Suedia, Polonia, Ungaria, Cehoslovacia, România, țările slave din Peninsula Balcanică inclusiv Turcia, se sugera în replică zona britanică de interes imediat, Olanda, Belgia, Franța, Spania, Portugalia, Grecia, fixându-se spre deosebire de autorul memoriului precedent și termenul de realizare pe care-l preconiza în anii următori sub formula încheierii unui "gentlemen's agreement" în care urma să se revizuiască și tratatul asupra Strâmtorilor de la Montreux, acordul asupra Iranului, Afganistanului. Asupra regimului politic din țările intrate în diferite sferele de influență Litvinov nu se pronunță direct și să se înțeleagă că probleme politice din fiecare dintre aceste țări să fie determinate de puterea părții dominante, chiar ajungându-se la imixtiunea directă în afacerile interne.

După capitularea României la 23 august, importante și edificatoare rămân notele generalului C.V.R. Schuyler, reprezentant al S.U.A. în Comisia Aliată de Control, creată de guvernele celor 3 state cu menirea supravegherii aplicării condițiilor Convenției de armistițiu cu România. Sosit în noiembrie 1944 la București, a avut prilejul de visu să constate regimul de teroare promovat de Partidul Comunist din România susținut de aproape de Armata Roșie eliberatoare. Chiar dacă jurnalul său nu este cotidian, el conține și punctează cele mai importante momente dintr-o perioadă 1944-1947, când P.C.d.R. trece la o ofensivă directă împotriva instituțiilor fundamentale ale României, armata, administrația, justiția, biserica, parlamentul și în cele din urmă monarhia ca ultimă rezistență împotriva bolșevizării țării.

Față de ostilitatea fățișă împotriva reprezentanților americani și englezi, reacția Washingtonului și Londrei este palidă și controversată, iar notele de protest prezentate la București, din ordinul NKVD-ului nu sunt publicate în mass-media românească. De multe ori reprezentanții puterilor aliate sunt surprinși de sinceritatea unor guvernanti români: reprezentantul Marii Britanii dl. Berry relatează că vicepremierul Ghorghe Tătărescu îi afirmase: *Ceea ce am spus trebuie privit drept un gest prietenesc și absolut neoficial. Dacă mă citați public, voi nega, desigur, tot ce am spus. Dvs și guvernul dvs trebuie să înțelegeți că aici, în România, aveți de-a face cu un guvern în întregime dominat de patru miniștri comuniști. Acești oameni nu sunt normali. Mințile lor au fost pervertite atât de anii de instruire la Moscova, cât și de anii numeroși petrecuți în închisori. Ei consideră că toți cei care nu sunt comuniști completează împotriva lor. Bodnăraș, care cu Siguranța lui este răspunzător de aceste arestări, este ferm convins că în România există o mișcare subversivă larg răspândită, având ca țel răsturnarea guvernului de îndată ce trupele rusești vor părăsi țara. El mai este convins și că această mișcare este susținută cu bani de americani și se bucură tacit de sprijinul guvernului american. Aceeași sursă supunea judecării istoriei, greșelile comise de occidentali pe teritoriul României: În primul rând sunteți de vină pentru*

neglijarea sistemului de securitate, ceea ce a permis ca documente incriminatoare să cadă în mâinile noastre, eu personal știu că toate guvernele, inclusiv cel sovietic și al nostru, se străduie să obțină informații de la diverse alte națiuni, și cred că și ofițerii voștri nu fac decât asta. Cu toate acestea după cum i-am explicat și lui Bodnăraș, acesta este în oarecare măsură un semn incriminatoriu. Cea de a doua greșală a dvs. a fost abordarea afacerii Manicavid, în care ați permis ofițerilor dvs. să se pună în postura de a ajunge la o dispută în care au fost implicate atât prestigiul guvernului dvs., cât și cel al guvernului meu.

În 20 ianuarie 1949, Truman declara că toate națiunile și toate popoarele sunt libere așa cum cred ele de cuviință. *Noi nu am căutat să cucerim nici un teritoriu, nu ne-am impus voința nimănui, nu am cerut nici un privilegiu pe care să-l împărțim și altora, urmând ca Statele Unite să întărească națiunile iubitoare de libertate împotriva pericolului agresivității.*

În secolul trecut, pentru Bismarck, Balcanii nu valorau, după propria lui expresie, cât oasele unui singur grenadier pomeranian. Și Statele Unite și-au bazat calculele pe o aritmetică similară: în secolul XIX, președintele John Quincy Adams, un vicelan practician al politicii externe, își avertizase compatrioții asupra pericolului unei aventurări în afara hotarelor în urmărirea unor "monștri îndepărtați". Universalist în abordarea ordinii mondiale, wilsonismul nu s-a bazat pe o analiză a importanței relative a diverselor țări. Mai târziu America va fi obligată să lupte pentru ceea ce era drept, indiferent de condițiile locale și independent de geopolitică, conform declarațiilor lui Dwight Eisenhower, toate națiunile și popoarele sunt tratate egal: *"Concepând apărarea libertății, ca și libertatea însăși, ca fiind unică și indivizibilă, noi tratăm toate continentele și popoarele cu egal respect și cinste. Noi respingem orice insinuare că o rasă sau alta, un popor sau altul sunt, în vreo privință, inferioare sau de sacrificiu".*

"Pericolele înspăimântătoare și problemele pe care le numeam odinioară străine există astăzi în mod constant printre noi. Dacă trebuie ca vieții americane să piară și bogății americane să fie risipite în țări pe care de abia le cunoaștem, atunci trebuie să înțelegem că acesta este prețul pe care schimbarea l-a cerut convingerilor noastre și legământului nostru ferm declara Lyndon B. Johnson.

În ființa lor era imprimată lecția, că a nu opune rezistență de la început agresivității oricum și oriunde ar apărea întărește gândul că aceasta va fi înfruntată mai târziu cu prețuri costisitoare. Analiza geopolitică a pericolelor specifice, create de cucerirea comunistă a subliniat încă o dată cele două principii ale Statelor Unite: al propunerii unei agresivități în abstract și al împiedicării directe a extinderii comunismului.

În Ungaria însă, ea a consimțit tacit la *Realpolitik*, ca și celelalte națiuni, deoarece insistența asupra principiilor ar fi atras riscul inevitabil al unui război, poate chiar al unui război nuclear. Și atunci când se află în joc vieții omenești, omul de stat are datoria, atât față de propriul său popor cât și față de sine însuși, de a explica relația dintre riscuri și interese, oricât de larg și de generos ar putea fi ele prezentate. Uniunea Sovietică era clar pregătită să-și asume riscuri mai mari pentru a-și menține poziția în Europa de Est decât ar fi fost dispuse

Statele Unite să înfrunte pentru a elibera Ungaria. Nimic nu putea ocoli această ecuație. Din punctul de vedere al declarațiilor anterioare revoluției, politica Americii față de Ungaria a fost, într-adevăr, deficientă; sub raportul intereselor sale, refuzul Americii de a-și asuma riscul războiului a fost inevitabil și corespunzător deopotrivă - cu toate că el nu explică lipsa voinței de a ridica costul intervenției sovietice prin mijloace civile.

Pe termen lung, Uniunea Sovietică s-ar fi bucurat de mai multă securitate și putere economică dacă s-ar fi înconjurat, în Europa de Est, de guvernări în stil finlandez, deoarece nu ar mai fi trebuit să-și asume răspunderea pentru stabilitatea internă și progresul economic al țărilor respective. În schimb, imperialismul din Europa de Est a secătuit resursele sovietice și a înspăimântat democrațiile occidentale fără să întărească puterea sovietică. Comunismul nu a reușit niciodată să-și transfere controlul absolut cel puțin după 1956 asupra guvernării și sistemelor de comunicare externă.

La acuzele vehemente ale sovieticilor, începând cu 1948 (criza Berlinului), diplomația americană răspundea clar: *...noi nu dorim cătuși de puțin să înconjurăm Uniunea Sovietică cu un cordon de țări ostile și să revenim la ceea ce s-a numit cordon sanitar, anplu dezvoltat de francezi după primul război mondial, în vederea încercării Uniunii Sovietice cu forțe ostile. Noi ne-am făcut clară politica în ceea ce privește, în speranța de a facilita astfel o evoluție, - o evoluție pașnică - a statelor satelite către o veritabilă independență (A. Dulles).*

Tot el va intra într-o polemică dură cu americanii care afirmau sus și tare: că politica de stăvilire a U.R.S.S.-ului în expansiunea sa trebuie să i se opună unei politici reale, flexibile, în care factorul timp va fi hotărâtor în reconquista Europei de Est, sau așa cum le numea John Foster Dulles *națiuni captivate*.

Este epoca în care în paralel cu opinia că singura modalitate de a sta de vorbă cu Uniunea Sovietică este aceea de a se evita orice negociere, W. Churchill susținea că în actuala dilemă Occidentală *consta în combinația dintre refuzul de a recunoaște orbita de sateliți sovietici și lipsa voinței de a risca un război pentru a o demonta. Singura ieșire era deci implicit lansarea unei recunoașteri în forță. Mai mult decât atât Churchill a fost primul care a declarat că și Uniunea Sovietică era supusă eroziunii istorice, deci formula coexistența pașnică pentru a permite eroziunii timpului să liniștească politica de agresiune sovietică pe termen lung.*

De vreme ce Statele Unite și Uniunea Sovietică ajunseseră deja superputeri, problema numărul 1 a securității mergea în mod logic către întrebarea dacă mai exista și altă formulă de coexistență în afară de cea conflictuală.

În timpul războiului rece, Churchill vedea o reglementare a Europei printr-o Germanie neutră, unită, printr-un sistem de alianțe occidental în lungul frontierei franco-germane, o retragere a forțelor sovietice la frontiera polono-sovietică și stabilirea de guvernări bazate pe sistemul finlandez în statele învecinate cu Uniunea Sovietică, adică guverne democratice neutre, care să manifeste respect față de interesele sovietice, dar libere să-și urmeze în mod independent propria politică externă.

O reglementare conformă acestor linii directoare înainte de 1948 ar fi refăcut

Europa la dimensiunile ei istorice. Un istoric american de marcă afirmă că în ceea ce privește personalitatea lui W. Churchill, pe parcursul războiului și câțiva ani după aceea, el a fost cu mult înaintea timpului său. Dacă nu ar fi pierdut alegerile din 1945 - susține diplomatul - se prea poate ca el să fi dat o direcție diferită războiului rece care tocmai începea - cu condiția ca America și ceilalți aliați să fi fost dispuși să riște confruntarea ce părea a constitui baza strategiei preferate a lui Churchill. În refuzul nostru asupra judecării unei clarviziuni a premierului britanic din timpul războiului se înscriu atâtea momente dramatice pentru soarta a peste o sută milioane sacrificiați pentru interesele imperiului britanic în acceptarea dominației sovietice începând chiar cu Polonia pentru care Marea Britanie intrase în război în 1939.

Distrugerea celui de-al III-lea Reich a dus implicit la nevoia de umplere a vidului de putere rezultat din dispariția sa. Mai mult ca oricând, și oriunde în Europa și atunci după 9 mai 1945 divergențele ideologice între puterile victorioase, ținute sub control și măsură, au dus mai întâi la clivaj abrupt și ulterior la descompunerea parteneriatului din timpul celei de a doua conflagrații mondiale.

Succesor al lui F.D. Roosevelt, fostul căpitan Harry Truman s-a străduit să-i fie și continuator, preluând o moștenire dificilă într-un moment în care cele două mari puteri, periferice Europei, URSS și SUA se confruntau pe teritoriul continental. Departe însă, acum, de noul președinte al Americii o slăbiciune sentimentală pentru aliatul sovietic - nota dominantă pentru noi și omenire a predecesorului - privit acum ca circumspecție și rezerve de conducerea instalată la Casa Albă.

Trebuie să fim duri cu rușii... Nu știu să se poarte. Sunt ca niște tauri într-un magazin de porțelanuri (sic!). Au numai 25 de ani vechime. Noi avem peste 100, iar englezii sunt mai bătrâni cu secole. Trebuie să-i învățăm cum să se poarte. Categorie, că din această frază se pot defini ușor limitele unei analize de comportament și mentalitate acceptată și chiar promovată de americani, care substituiau imensele discrepante între cele două sisteme cu conotații de ordin personal, militând prin dezvoltarea unei pedagogii politice care urma să aducă la masa verde a păcii responsabilitatea lor bazată pe obligația ce revine tuturor statelor, mari sau mici, de a nu folosi forța decât pentru a apăra legea. Firesc că un asemenea discurs nu putea stârni la Kremlin și în special pentru Stalin decât zâmbete, el fiind ultimul dintre comisarii care ar fi putut înțelege importanța moralității și legalității la masa tratativelor. Stalin sincer nu înțelegea de ce făceau conducătorii americani atâtea caz de structurile interne ale statelor est europene, unde (ei) nu aveau nici un interes strategic evident, remarcă un subtil analist al istoriei diplomației americane.

Mefiența ambasadorului american la Moscova, multimiliardarul Averell Harriman, prieten bun cu Roosevelt și propar al democrației române, în misiune la București, pare relevantă: *...Stalin nu a înțeles și nu va înțelege niciodată pe deplin interesul nostru pentru o Polonie liberă ca o chestiune de principiu. El este realist... și-i vine greu să aprecieze credința noastră în principii abstracte.*

În ceea ce privește Marea Britanie și conducătorul ei Winston Churchill, deja Europa de Est și de Sud-Est fusese negociată și împărțită în octombrie 1944 la Moscova fără scrupule. E drept, că promovând o *Realpolitik*, de altfel tradițională pentru Imperiu, premierul britanic pune primele borne ale politicii a ceea ce se va numi mai târziu politica de zăgăzuire a bolșevismului în Europa. Din păcate, salvând *calea regală*, Gibraltar, Alexandria și mai ales Grecia, vecina Dardanelor, au fost sacrificate națiuni din Hinterlandul european - printre care și România - țări care își vor plăti tributul sângeros ocupației sovietice și înrădăcinării comuniste, pentru liniștea celor din Downing Street.

Conferința de la Potsdam din iulie 1945, prima a celor trei mari, după capitularea Germaniei, după ce Churchill amendase o eventuală întâlnire separată între Truman și Stalin, a fost precedată de expedierea a doi reprezentanți ai Casei Albe, unul la Moscova Harry Hopkins, celălalt Joseph J. Davies la Londra.

Chiar dacă analiștii contemporani susțin totala *neinspirare* a Washingtonului, a celor doi într-o misiune ce trebuia să deschidă căile de negociere a problemelor europene și de parteneriat strâns cu Marea Britanie - Davies pledând și afirmând că diplomația Est-Vest nu avea să ducă nicăieri *câtă vreme nu era bazată pe premisa bunei credințe a lui Stalin* - iar cel de-al doilea Hopkins, la sfârșitul celor șase întrevederi cu Stalin, prezentându-i dictatorului varianta unei înțelegeri confortabile și reciproc avantajoase asupra Poloniei, era din ce în ce mai limpede că teritoriile căzute sub controlul Armatei Roșii deveniseră peste noapte o zonă *determinată* și dirijată de Kremlin.

Se spune că acea conferință de la Potsdam a fost un dialog purtat între surzi: nimic mai fals. Stalin nu numai că a perceput toate semnalele unui Occident divizat în convingeri opuse dar a realizat că nu-i mai rămănea decât urmarea cu consecvență a tradiționalei sale politici de agresiune și reținerea armatei roșii în teritoriile cucerite deja.

Problemele delicate și dificile legate de despăgubiri - sovieticii cerând jumătate din suma de 20 miliarde de dolari ca reparații - respinsă de aliați sau recunoașterea de către Occident a guvernelor satelite din România și Bulgaria în schimbul validării sovietice a guvernului italian sau extinderea granițelor vestice ale Poloniei cât mai mult spre Vest, Stalin atribuind Poloniei teritorii istorice germane, ca de exemplu vechiul oraș Breslau - Wrocław - cu intenția vădită a garantării în timp a unui potențial conflict germano-polonez ce ar fi mărit dependența și mai mare a Poloniei de URSS. Multe dintre propunerile rușilor s-au izbit ca într-un zid: control exercitat de patru puteri asupra zonei Ruhr-ului, baze militare și de supraveghere sovietice în zona Dardanelor, administrație sovietică în unul din teritoriile fostului imperiu italian ca și în propunerea care ne interesa în mod direct, recunoașterea guvernelor impuse de Moscova în România și Bulgaria.

Neîndoios că într-o viziune realistă asupra Europei țările din Sud-Est la care se adăuga Polonia și fostele țări baltice au constituit pentru strategia militară și politică a S.U.A. o lume periferică "boordless world"; ceea ce nu a însemnat însă totală abandonare a acestora care înglobau aproape o sută de milioane de locuitori. Nu suntem încă în măsură de a prezenta exhaustiv o listă a intervențiilor directe anglo-americane în favoarea mișcării de rezistență din România. După ce Kennan considerase că pozițiile Statelor Unite erau net ireconciliabile prin principii și țeluri, la 1 aprilie 1946 apare un memoriu

al Departamentului de Stat alcătuit de H. Freeman Matthews, care tranșant recomanda Americii să se adreseze Moscovei *prin mijloace diplomatice și, în ultimă instanță, prin forța militară*. Toate acestea pentru a persuadea Uniunea Sovietică de faptul că actuala politică nu o poate duce decât la dezastru. Autorul opera chiar cu aprecieri directe: America domina marea și aerul. URSS-ul deține supraștia terestră iar în caz de conflict, America trebuia să intervină *numai în zona unde armatele sovietice pot fi contracarate defensiv de puterea navală, amfibie și aeriană a Statelor Unite și a aliaților săi potențiali*. Același autor, însă, recomanda moderație: Charta Națiunilor Unite furnizează cele mai bune și mai neatacabile mijloace prin care SUA își pot aplica împotrivirea la expansiunea fizică a Uniunii Sovietice.

Conceptual putem însă redimensiona și evalua momente active care s-au desfășurat în cadrul războiului rece percutate pe solul românesc, dar și puncte de inserție în societatea americană marcate de luări de poziții, unele chiar categorice. Ne referim la acțiunea congresmanului de Wisconsin, Charles Kersten, care în 1951 propunea crearea unor centre de rezistență armată naționale care să fie reprezentate prin voluntari emigrați din țările est europene, din zona ocupației sovietice, recomanându-le ca: **formațiuni militare libere de polonezi, cehi, slovaci, unguri, români, bulgari și albanezi și care s-ar fi comportat ca un catalizator pentru eliberarea acestor țări**. Mai mult decât atât, senatorul american îi sugera președintelui Truman o politică, care să refuze negocierea cu statele satelite, oferind grupelor de luptători ajutor moral și material. Totul va fi cuprins într-un document intitulat *Proclamația de prietenie pentru poporul român*, în care se cerea cu vehemență retragerea trupelor Armatei Roșii din România în vederea stabilirii unui climat negociat de marile puteri. Din păcate, așa după cum sublinia istoricul Melvin Leffler, nu numai conducătorii americani dar și marea majoritatea a poporului nu împărtășeau ideea susținerii unei masive mișcări anticomuniste naționale în Europa de Est.

Poziția aceasta este cuprinsă magistral în cuvintele generalului C.V.R. Schuyler ce nota cu obidă în jurnalul său din 1945: *Nici unul din guvernele noastre (S.U.A. - n.n.) nu este dispus să facă din România un subiect de litigiu*.

O imagine cuprinzătoare a relațiilor între diferitele servicii secrete, fie americane fie britanice, în cadrul aceluși numit "guerrilla warfare corps" îndreptat împotriva imixtiunii brutale a sovieticilor și a năimiților săi P.C.d.R., o găsim ca pe o veritabilă radiografie, într-un document interceptat de serviciile speciale sovietice în 11 noiembrie 1947. Sinteza a fost transmisă prin postul A.H.Q. către postul A.G.A. (Departamente de Stat Washin-gton). Raportul care are ca temă generală desfășurarea *procesului Iuliu Maniu* și al conducătorilor P.N.T. conține date ce nu s-au dat publicității, cu observații de o maximă importanță pentru evaluarea în timp a asistenței pe care cele două mari forțe ale rezistenței române reprezentate în special de cele două mari partide tradiționale, P.N.T. și P.N.L., dar și a grupurilor și organizațiilor ce continuau lupta împotriva comunismului și după capitularea Germaniei, Divizia Sumanelor Negre, Haiducii lui Avram Iancu, Organizația T, Valurile Dunării, Graiul Sângelui, Corpul Partizanilor Albi, M.N.R. (Mișcarea Națională de Rezistență) și nu în cele din urmă, diferite facțiuni ale Mișcării Legionare, care, potrivit unui raport secret al Direcției Generale a Siguranței Statului

(Comunist) din 10 februarie 1948, la data de 23 august (capitularea României) avea pe teritoriul țării un număr de circa 32.000 de legionari identificați dintre care 1926 erau dispăruți iar în închisori circa 680 de legionari; în străinătate evenimentul de la 23 august 1944 surprinde pe cei 300 de legionari scindați: o grupă simistă, mai compactă sub conducerea profesorului N. Pătrașcu și alta antisimistă, sub conducerea lui Constantin Papanace. O parte din aceștia erau internați în lagăre, o parte erau liberi iar o parte cu domiciliu obligatoriu.

Referindu-se la plecarea ilicită a lui Grigore Niculescu-Buzești se specifică ajutorul dat de către locotenentul Ira Hamilton și maiorul Thomas Hall, care făceau parte din SSU (Strategic Services Unit) și luau în cadrul OSS (Serviciul de Contrainformații al Armatei SUA).

Interesantă ni se pare afirmația rostită de Ion Mihalache motivând tentativa de părăsire a României: **Domnule Președinte** (faimosul general Petrescu - n.n.) **iubesc libertatea mai mult decât viața însăși și, nefiind sclav, am dorit pentru acest motiv să părăsesc țara**.

În ceea ce privește adevărul autor al intervenției subsecretarului de stat Dean Acheson în favoarea partidelor tradiționale, documentul relevă, potrivit declarației lui Mihalache, pe Iuliu Maniu. În ceea ce privește interesul cercurilor românești din Statele Unite față de Regatul Român, documentul pomenește că ele ar fi interesate de o mișcare de rezistență în țară care să realizeze ceva efectiv. Tot din document reiese că primind de la Grigore Niculescu-Buzești un memoriu detaliat al planurilor național-țărăniști și liberale de organizare subversivă, au primit indicații de la Washington în vederea detaliărilor și sublinierea că nu se pot da garanții serioase pentru **planul complet de organizare și acțiune decât după prezența celor doi ofițeri la Washington**. Tot în legătură cu întâlnirea din 18 septembrie 1946, se preconizase ca 60 mii de medalii aur să fie bătute în afară și introduse clandestin în România în cadrul unui ajutor care trebuia să includă și introducerea unor stocuri de arme și muniții, iar în 3 septembrie s-a încorporat într-un **Memorandum** planul de acțiune care în final cerea înființarea unor comitete politice secrete în țară și în afară, toate sub un control occidental.

Elocventă mi se pare aprecierea făcută de Burton Berry, făcută după alegerile falsificate de comuniști în toamna anului 1946, când dând expresie unei judecăți complete a situației și unei sincerități puțin întâlnite la diplomați, americanul îi declară răspicat liderului țărănist: **Ai o singură cale de apucat: aceea a răbdării și a curajului. În acest fel poți câștiga, altfel vei pierde totul**. În așteptarea jurnalului istoric și a notelor fostului diplomat acreditat la București, care urmează să fie dat publicității în curând și care, pe lângă o bogăție nesperată informativă - sunt zile unde evenimentele sunt punctate la ore - ne va aduce în chip obiectiv adevăratul raport pe care l-a avut U.S.A. pentru interesele sale în România și Balcani, dar și modalitățile prin care ei înțelegeau să le susțină între septembrie 1944 și 1947. Succesorul lui Burton Berry la București, Rüdolf Schoenfeld, cu toate că își redusese drastic contactele cu conducătorii opoziției române putea să comunice superiorilor săi că 95% din români erau anticomuniști. Între timp, N.S.C.-ul (Consiliul Național de Securitate), apărut în iunie 1948 creează un organism propriu multifacetat (O.P.C.), specializat în acțiuni subversive, ajutoare și operațiuni de parașutare în spatele *cortinei de fier*, concretizate prin rezoluția

N.S.C. 10/2 și punând în fruntea acestui serviciu sofisticat pe fostul șef al operațiilor secrete O.S.S. din România anilor 1944-1945, Frank Wisner, iar colaboratori direcți pe Robert Joyce și John Patton. Activitatea acestui birou s-a concentrat pe transmiterea de misiuni radiofonice, primirea și selectarea refugiaților, folosirea lor în operațiunea de *intelligence și covert* și amplificarea legăturilor cu formațiile paramilitare din spatele *cortinei de fier*. Poate atunci, s-a produs acea operație intitulată amar de către mișcarea națională de rezistență Oltenia, **ajutorul pentru Krasnaia Armia**, când în luna iulie în pădurile din jurul localității Strehaia - Gura Motrului - au fost lansate peste 50 de containere conținând armament și muniție.

Lestarea s-a făcut oarbă, fără contactarea M.N.R.O. (Mișcarea de rezistență din Oltenia), iar zona a fost închisă imediat de detașamente de N.K.V.D. sovietice, materialul parașutat fiind pierdut în totalitate de combatații din rezistență; sătenilor revenindu-le plăcerea capturării parașutelor pierdute prin pădure. O analiză târzie ne-a furnizat două variante: prima ar fi legată de o lansare deviată de agenții atmosferici; distanța între Codrii Strehăii și munte fiind relativ redusă, ceea ce ni se pare suspect este că nicăieri în rețelele de informație ale rezistenței nu a apărut un semnal premonitor. Din sursele locale am aflat că armamentul era de proveniență germană, cu muniția aferentă. A doua variantă mai plauzibilă este că parașutarea a fost executată chiar de sovietici pentru a-și justifica prezența masivă a armatei roșii de ocupație. După datele noastre la mijlocul anului 1948 se găseau între 500-600 mii soldați sovietici de teritoriul României, cu peste 1000 de tancuri, 2000 de tanuri și 6000-8000 de autovehicule. Operația trebuia să demonstreze, pe de o parte, că pe teritoriul României există efectiv grupuri de rezistență armate și, pe de alta, că aceste trupe sunt aprovizionate pe calea aerului din exterior de către imperialismul occidental!!

Fără tăgadă la nivelul anilor 1949, politica preconizată de America a indignării expansiunii sovietice plasase România dincolo de interesele directe ale USA în Estul Europei. Opinii americane că o *posibilitate de invadare a României de către o putere antisovietică (nemonimizată de sursa respectivă) este scăzută; în condițiile mondiale prezente i se opunea concepția strategică sovietică în care România făcea parte integrantă a sistemului de amortizare servind ca fortăreață împotriva atacurilor din Vest*. În concluzie se poate afirma că în perioada 1944-1953 partidele istorice care au fost lideri în mișcarea de rezistență, cât și celelalte forțe anticomuniste nu au beneficiat din partea Apusului de un ajutor real, constant, substanțial, eficient. Mai mult decât atât, cu cât românii își întăreau convingerea (sub asaltul crescând al P.C.d.R. și al trupelor de ocupație sovietice) că eliberarea teritoriului național și revenirea la democrația tradițională nu poate urma decât unui război între Occident și URSS, cercurile conducătoare americane dând dovada unei culpabile ignoranțe, atât a substratului psihomoral al poporului nostru deja erau stăpâniți de faptul unei acceptări *resemnate*, unei inerții ostile, împărțită de poporul român față de ocupant. Nimic din ceea ce a constituit epopeea rezistenței noastre, când peste o sută de grupe de rezistență acționau numai în Banat, nimic din grava și incomensurabila răspundere pe care un popor o preluase prin lipsa de pricepere de principii a conducătorilor săi dela Teheran la Yalta și Potsdam!!

Radu Ciuceanu

Englezii au sosit... pe unde scurte!

Prezentăm în acest număr al revistei câteva documente provenind din Arhiva Serviciului Român de Informații privind relațiile dintre postul de radio BBC și ascultătorii săi din România în primăvara anului 1948 și modul în care serviciul de Siguranță (transformat curând în Securitate) încerca să supravegheze comunicarea în ambele sensuri.

Dan Cătănuș

16 ianuarie 1948 nr. 55.618

Referat

Cu privire la activitatea propagandistică britanică sub forma popularității emisiunilor în limba română a postului de radio "B.B.C." (British Broadcasting Corporation), am onoarea a referi următoarele.

În 27 noiembrie 1947, direcțiunea "B.B.C." emite un buletin special pentru România, dedicat emisiunilor speciale de Crăciun, care este difuzat în țară la noi pe două căi, în cantități destul de însemnate:

a) Prin intermediul Oficiului de Presă și a bibliotecii britanice din B-dul Carol nr. 34;

b) Prin intermediul unui serviciu al "B.B.C. - ului" condus de numitul L.N. Cristea. Toate aceste scrisori de la "B.B.C." sunt scrise pe original, sunt dateate toate din 4 decembrie 1947 și sunt adresate următoarelor categorii de cetățeni:

1. Directorilor liceelor din țară (între care directorul liceului "I.C. Brătianu" - Pitești, directorul liceului "Avram Iancu" - Brad - Hunedoara), nemenționându-se numele acestora.

2. Politicienilor cunoscuți a fi anglo-fili (între care: Av. Nelu Sandu din Craiova, str. Frații Golești nr. 9 și Teofil Spinei, inginer, fost ziarist).

Ca răspuns la concursul deschis de serviciul român al postului de radio Londra pentru perioada de 22 decembrie 1947 la 4 ianuarie 1948, prin care se oferă un aparat de radio gratuit scrisorilor celor mai detaliate și pline de sugestii constructive pentru ameliorarea emisiunilor, căsuța poștală București nr. 16, aparținând "B.B.C. - ului" a primit foarte multă corespondență.

Această corespondență poate fi clasată în două tranșe:

- Cea văzută de Oficiul Britanic de Informații, care ridică conținutul căsuței poștale nr. 16 și

- Cea controlată de autoritățile românești.

Din sursă britanică se confirmă primirea a 178 scrisori și 19 cărți poștale, dintre care 108 semnate, provenind de la 19 elevi, 17 studenți, 12 funcționari particulari, 4 funcționari publici, 24 țărani, 14 muncitori și 18 liberi profesioniști, iar restul de 70 nesemnate. Cele scrise și semnate conțin în linii generale păreri moderate și critici ușoare, iar cele nesemnate conțin în general atacuri și calomnii la adresa actualului regim din România. Interesul cercurilor britanice se concentrează asupra scrisorilor țărănești, în care se întrevide o teamă adâncă de colectivizare și asupra scrisorilor intelectualilor care cer o adâncire a relațiilor culturale cu Apusul.

Din cele 70 corespondențe controlate de autoritățile noastre, reiese că un număr de 28 sunt fără importanță, 6 critică cu destulă asprime metodele de propagandă subtilă a postului "B.B.C.", iar restul conține într-o formă sau alta, critici la adresa actualului regim din România, mergând de la laude nemăsurate aduse postului "B.B.C.", până la oferte de activare fățișă pro-britanică și anti-românească. Marea majoritate a corespondențelor critice sunt anonime: la 4 din acestea existând anumite indicii în ceea ce privește persoanele care le-ar fi putut scrie, s-au dispus măsuri de identificare.

Din păreri nefavorabile actualului regim, expus cu această ocazie, cităm:

- Postul de radio București emite știri tendențioase, spre deosebire de "B.B.C.";

- "B.B.C." să dea detalii despre posibilitățile de emigrare în Canada sau alt dominion britanic;

- "B.B.C." să dea indicațiuni mișcării de rezistență împotriva actualului guvern;

- "B.B.C." întărește convingerea că Imperiul Britanic nu va putea fi dobort niciodată;

- "B.B.C.", să demaște UNSR - ul care refuză cartelele de masă studenților care nu ies la manifestațiile comuniste;

- "B.B.C." să avertizeze poporul român de pericolul iminent al încorporării statului în Uniunea Sovietică;

- "B.B.C." să dea detalii despre felul cum se înțelege adevărata democrație în Marea Britanie;

- "B.B.C." să dea detalii despre posibilitatea creării unei brigăzi de voluntari români, împotriva regimului Markos;

- "B.B.C." să demaște continuelle licențieri din serviciu cu substrat politic;

Din criticile aduse emisiunilor "B.B.C.", cităm următoarele nesemnate:

- O fotografie de bărbat gol, având aplicate pe posterior literele "B.B.C."

- "B.B.C." în discutarea problemei palestinienilor ascunde faptul că în prezent soldații britanici duc război împotriva copiilor evrei.

Din criticile aduse emisiunilor "B.B.C.", cităm următoarele corespondențe semnate:

- Treyon Emil, din Oradea, str. Botnay nr. 1, nr. 46, acuză pe britanici a fi bombardat în vremea războiului cartierele muncitorești sărace din Cluj, în loc de a fi bombardat gara;

- Carol Bacut, muncitor de la "Letea" - Bacău, acuză "B.B.C." că nu are emisiuni pacifiste și emisiuni privind viața muncitorilor britanici, arătând că misiunea "B.B.C. - ului" este de a milita pentru înfrățirea dintre popoare și nu să zgândărească armele;

- Harry Schiffer, din București, str. Mircea Vodă nr. 61, întreabă "B.B.C. - ul" pentru ce condamnă ajutorarea guvernului Markos de către acele țări care îl recunosc, în timp ce sprijină ajutoarele guvernului Șofulsi, de către marile puteri apusene care îl recunosc;

- Lazăr Abramovici din Aiud, str. Axente Sever nr. 67, arată că "B.B.C. - ul" informează că armatele britanice se vor retrage din Palestina la 1 august 1948, spre regretul evreilor care vor fi atacați de arabi, ca și când arabii și evreii nu ar fi de acord să plece britanicii și ca și când ONU nu ar fi silit Marea Britanie să treacă la retragerea trupelor.

- Gaspar Corneliu, soldat la școala de trageri și perfecționarea Cavaleriei - Sibiu, cere "B.B.C. - ului" să răspundă sincer dacă și în Marea Britanie au început să se șteargă diferențele de clase sociale și dacă munca este apreciată la justa ei valoare.

Pentru contactarea și anihilarea propagandei tendențioase a postului de radio "B.B.C.", propunem următoarele:

- Realizarea unei contrapropagande eficiente, cu scopul de a se stimula un număr cât mai mare de persoane care să adreseze căsuței poștale nr. 16, critici subtile și bine studiate cu privire la emisiunile "B.B.C."; evidențind concepțiile care animează poporul muncitor al Republicii Populare Române.

- De asemenea trebuie întreprinsă o acțiune hotărâtă de demascare a propagandei imperialiste britanice, folosindu-se poșta radio București și ziarul democratic.

- Pe de altă parte trebuie redus numărul corespondențelor care ajung la căsuța poștală nr. 16 unele din aceste corespondențe putând să cuprindă și păreri moderate impregnate de critici foarte subtile.

- De asemenea este necesar ca acțiunea de contactare să fie efectuată și prin Ministerul Informațiilor, una din propunerile noastre fiind în această privință și intensificarea emisiunilor românești pe undă scurtă în imediata apropiere a undelor folosite de posturi britanice, utilizând emițătoare puternice cu program atractiv care să emită la aceleași ore.

30 martie 1948

Notă

Postul de radio Londra B.B.C. trimite o nouă serie de buletine la diverși cetățeni din țară, cuprinzând programele între 28 martie și 17 aprilie 1948. În buletin nr. 5, B.B.C. - ul anunță în limba bulgară un concurs pentru ascultătorii din Republica Populară Bulgară, dotat cu premii ca: aparate de radio și cărți. Concursul, care va avea loc între 28 martie și 10 aprilie 1948, este asemănător celui instituit în lunile decembrie 1947 - ianuarie 1948 pentru ascultătorii din România. Scopul urmărit e B.B.C. este de asemeni același, adică de a colecta material injurios de la nemulțumiții care și-au pierdut privilegiile și averile din Bulgaria.

Rezultă de aci că serviciile informative anglo-americeane caută pe această cale să strângă material ce le-ar folosi în propaganda contra statelor cu democrații populare.

În același buletin nr. 5 un articol în limba română anunță pentru seara de joi 1 aprilie, al 16-lea program intitulat "Cutia cu scrisori" în cadrul căruia se vor da răspunsuri pregătite de experți la întrebările puse de ascultătorii din România, postului de radio Londra B.B.C.

Aceste preținse întrebări puse de ascultătorii din România sunt inventate de aranjatorii programului denumit "Cutia cu scrisori" pentru a-și putea desfășura scopurile propagandistice.

Dar în seara de 1 aprilie 1948 este de așteptat ca B.B.C. să facă un reportaj dușmănos la adresa regimului nostru și al U.R.S.S. - ului.

Această deducție o facem deoarece de câte ori B.B.C. - ul anunță programul "Cutia cu scrisori" are grijă ca în seara aceea, înaintea transmiterii acestui program, să difuzeze un reportaj plin de ură și asmuțiri la război.

În aceste reportaje se pot lesne întrezări scopurile B.B.C. - ului de a arăta că situația economică precară din Europa se datorește guvernelor statelor cu democrație populară și a URSS - ului. BBC - ul în același reportaj arată că delegații URSS - ului de la ONU pun piedici în efectuarea unei păci și că Statele Unite ale Americii fac pregătiri iminente pentru războiul pe care-l arată ca apropiat.

Buletinul nr. 6 anunță că în seara de vineri 9 aprilie 1948, se va transmite a treia conferință din ciclul "Examenului analitic al Manifestului Comunist" ținut de Allan Bullock, profesor de istorie și membru la "New-College Oxford".

Tot în cadrul comentariilor asupra "Manifestului Comunist" se vor transmite de către BBC în seara de 16 aprilie 1948 două păreri opuse: Prima va fi opinia lui Willam Rust redactor al organului comunist "Daily Worker" și a doua a lui Christopher Hollis, scriitor și publicist catolic.

La 16 aprilie se va transmite și "Cutia cu scrisori"

Din aranjamentul comentariilor asupra "Manifestului Comunist" putem vedea cu claritate că propaganda anglo-americană se servește de misticism religios ca o armă împotriva ideilor progresiste.

De altfel această constatare o facem citind buletinele - program ale BCC - ului cât și ascultând emisiunile lor care cuprind în transmițerile lor o serie de reportaje și audiții muzicale religioase

Anexăm buletinele - program nr. 5, 6 și 7.

Notă

Un individ camuflat sub numele de Avram Smilovici str. Tecuci, nr. 178, Galați, trimite din București la 5 aprilie 1948 pe adresa d-rului Jacques Badaraou Soulanes Dhuvs Franța, cu indicațiunile de a fi expediate BBC - ului (postul de radio Londra) o serie de informații tendențioase asupra situației din România sub forma unor așa zise declarații date de reprezentanți ai diferitelor categorii sociale: funcționari publici și particulari, țărani, comercianți, industriași.

În aceste declarații printr-o serie de neadevăruri, se redă o stare de fapt ireală, cu scopul de a arăta străinătății, că regimul de democrație din România este un regim de teroare și că populația din România trăiește în mare

mizerie și lipsuri, oamenii muncii, nefiind răsplătiți pentru munca ce o depun, deși muncesc câte 16 ore pe zi pentru un salariu din care nu-și pot plăti decât tramvaiul și o hrană aproape inexistentă. Aceștia constituie totuși o categorie privilegiată căci există un număr destul de mare de funcționari și intelectuali comprimați, nevinovați care mor de foame.

Se caută de asemenea a se scoate în evidență că drepturile muncitorilor, de care se vorbește foarte mult, nu sunt decât formule lipsite de conținut, deoarece nu se aplică în practică. Astfel despre dreptul la odihnă nici nu poate fi vorba, nelăsându-se salariaților timp liber necesar nici pentru a se îngriji de curățenia lor personală, căci după o zi întreagă de muncă, seara sunt luați cu forța la diferite ședințe sindicale sau de partid iar duminica la muncile voluntare.

Deasemenea se dau anumite știri asupra ultimelor evenimente și întâmplări din România.

Referitor la alegeri, scrie că rezultatul nu este real și că, cu această ocazie s-au făcut arestări în rândurile studenților. Mulți au fost ridicați de acasă chiar pentru simplul fapt că au stat de vorbă 2 persoane pe stradă, și nu se mai știe nimic de ei.

În ce privește departamentul unde se primește 2 zile pe săptămână este Ministerul de Interne. Dar numai dintr-un singur birou oamenii ies satisfăcuți, acela al ministrului Subsecretar de Stat Grigore Geamănuș.

Autorul scrisorii este un individ care după cum scrie el, a fost arestat în ziua alegerilor, 28 martie 1948 în momentul când vroia să fotografieze o secție de vot. Aparatul i-a fost confiscat iar el a scăpat după 4 zile, prezentând niște acte că este bolnav și că a vrut să scoată un clișeu fără importanță.

Cere ca cele scrise să fie difuzate înainte de alegerile din Italia, iar în cazul că nu ajung la timp să fie difuzate începând cu prima zi de Paște, în fiecare seară și în caz că știrile transmise sunt interesante, să fie anunțat prin radio sub pseudonimul H.G. din București.

Cu toate că expeditorul își dă adresa la Galați scrisoarea a fost expediată din București sectorul 1 poștal.

Direcțiunea Generală a Poliției

Către Direcția Generală a Siguranței Statului Serviciul I. Biroul 3/D.

La ordinul Dvs. Nr. 68916/S./948, avem onoarea a restitui anexat, scrisoarea înaintată cu ordinul Dvs. de mai sus și a raporta că din verificările discrete și expertizele prin comparații cu mașinile de scris ale Prefecturii Jud. Prahova, nu s-a putut identifica până în prezent dacă vreuna din mașinile existente la această Prefectură ar fi scris scrisoarea respectivă.

Nici un caracter al mașinilor de la Prefectură nu se aseamănă cu caracterele mașinii cu care a fost bătută scrisoarea anexată.

Inspector General de Siguranță

Domnilor de la Radio Londra,

Mulți sunt aceia care au scris despre programul dvs. de radio, în cadrul emisiunilor române, dar socotesc că majoritatea acestor scrisori au fost cenzurate de agenții guvernării Groza ajungând puține la destinație.

Pentru a cunoaște dacă așa stau lucrurile, mi-am permis a scrie această scrisoare, sub pseudonimul "Tristă Basarabie", prin care redau starea de lucruri, în România sub conducerea acestui guvern, vânzătorii de neam, cucuvea prevestitoare de rău, servitori credincioși ai Moscovei.

Aș dori ca la cutia de scrisori, ce emiteți în fiecare joi, să spuneți dacă ați primit această scrisoare și bine ar fi dacă ați spune pe scurt și numele celor ce v-au scris ptr. programul de la 22.11.947 - 4.1.948, chiar dacă nu au putut fi premiați.

Niciodată, nici chiar pe timpul domniei fanarioșilor, cetățeanul român nu a fost mai asuprit cum este în prezent: muncitorul din industrie și salariatul în general, abia își duc zilele de azi pe mâine, trăind în mizerie, subalimentați și zdrențăroși, lăsând un aspect de adevărați cerșetori.

Continuare în pagina 10

Sfântul Ieremia Valahul

Ilustrație după o gravură veche, care mi-a fost dăruită de niște prieteni de rit catolic și pe care o reproducem alăturat, poartă pe verso următoarea însemnare: "Joannis Costis (alias Ieremia - n.a.) s-a născut în 20 iunie 1556 la Tzazo în Valahia (România). Fiind încă tânăr s-a dus în Italia, unde s-a făcut în 8 mai 1578 capucin. La Napoli i-a îngrijit pe confrății lui bolnavi mai mult decât 40 de ani. Acolo a murit în 5 martie 1625. În 30 octombrie 1983 a fost sfințit de către Ioan Paul II".

Cine a fost acest Ieremia după numele de mirean Ioannis Costis - Ion Costin, știe puțină lume. Pe la începutul secolului, încă nu se știa nimic. De-abia în 1915, istoricul Nicolae Iorga face o comunicare la Academia Română, publicată în același an în Analele Academiei, în care rezumă conținutul unei cărți scrise de Francesco Severini despre viața fratelui Ieremia Valahul și tipărită la Napoli în 1670. În februarie 1926, părintele doctor Elie Dăianu ținea o conferință despre viața sfântului român, reprodusă după notele stenografiate ale profesorului H. Stahl în revista "Convorbiri Literare", din mai același an.

După cum ne informează părintele E. Dăianu, cartea rezumată de Nicolae Iorga ar fi fost descoperită într-un anticariat din Neapole, pe la 1905, de către Gheorghe Sion, vestit bibliofil, nepotul fabulistului și dăruită de acesta Bibliotecii Universității din Cluj.

Ieremia alias Ion Costin ar fi fost primul născut dintre cei șapte copii (doi băieți și cinci fete) ai lui Stoica Costin și Mărgărita Bărbată, în satul Sasu sau Săseni - așa trebuie să se citească italianizata denotație Zaxo, ne spune părintele Dăianu. În ce privește locul nașterii, păreriile celor doi istorici nu coincid. Iorga crede că ar fi vorba de localitatea Suceava, fără să explice de ce Zaxo ar fi Suceava. Înclinăm către părerea părintelui Dăianu, care spune că în județul Buzău sunt multe sate cu numiri care arată o legătură cu sașii, probabil că așa au fost numiți cei veniți de peste munți și stabiliți prin acele locuri. Săsenii Mari, Săsenii de Sus, Săsenii de Jos, Sasova etc. Saxo ar fi, dar, transcrierea italiană - punând un o ca la orice cuvânt de gen masculin - a numelui Sasu. Iorga trebuie să fi fost încurcat și de faptul că autorul italian numește locul nașterii sfântului Castello - ceea ce înseamnă târgușor cu cetate, dar după H. Stahl, lângă Buzău era cetatea Crăciuna (construită de Ștefan cel Mare). Trebuie să fi fost un sat din preajma cetății, ipoteză cu atât mai probabilă cu cât în carte se spune că Ion, când a împlinit vârsta de 19 ani, ar fi pornit pe jos, spre Alba Iulia și ar fi trecut printr-un ținut cu

oameni cărora nu le cunoștea limba. Or, singura zonă cu populație compactă, în care nu se auzea vorbă românească era ținutul secuilor și la aceștia, din Buzău, se ajungea lesne prin trecătoarea Oituz.

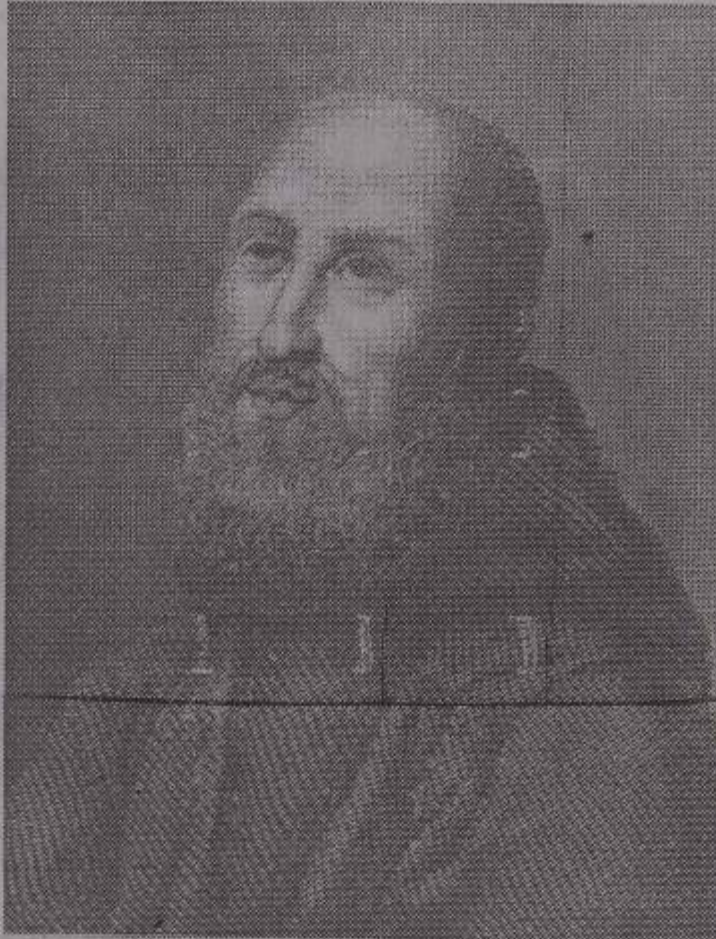
Tot Iorga a v a n s e a z ă ipoteza (falsă) că ar fi fost ceangăi de origine, probabil gândindu-se la numele maicii sale, Margareta și mai abtîr la o b s t i n a ț i a tînarului de a merge în Italia pentru mîntuirea sufletului său.

Argumentele părintelui Dăianu sunt însă de n e c o m b ă t u t. Dacă ar fi fost ceangău, ar fi înțeles limba secuilor. Iar în ceea ce privește că ar fi fost de rit catolic, nu se poate susține deoarece se povestește în carte că, văzând el la Neapole cum se împarte sfântul mir la copii de vârste de 13-15 ani s-a fi întrebat "oare eu am primit această taină a miruirii?" și îl scapă de nedumerire și îndoială un episcop din Roma "care cunoștea țara de unde venise el" și care îi spune: "Poți fi liniștit, pentru că în țara de unde ai venit se miruiește copilul atunci când se botează". Așadar, sfântul era ortodox.

Obsesia sa pentru Italia ar fi existat din fragedă copilărie când, după cum ar fi mărturisit el, tatăl i-a vorbit despre această țară unde zboară cocorii și unde nu e iarnă niciodată. E posibil ca în tinerețe, Stoica Costin să fi trecut prin Italia, poate cu treburi negustorești și să-i fi vorbit mai multe lucruri din tinerețea sa, care au aprins imaginația copilului. Poate și pe tatăl său să-l fi încercat dorința de a intra în unul din ordinele călugărești de pe acele meleaguri, căci el a adăugat: așa zboară la cer precum păsările călătoare, sufletele călugărilor cuvioși.

Cu vârsta, țara visată i-a devenit un țel de atins, poate sub influența călugărilor franciscani și capucini, așa zișii "frătuți", care făceau o puternică propagandă pentru catolicism, sprijiniți de Episcopia Catolică a Milcovului. Cert este că mama îl sfătuiește să

plece la Roma, convinsă că acolo va putea trăi adevărata viață de creștin. Se pare că nu a avut și asentimentul tatălui când, la 19 ani, a trecut munții în Transilvania, căci pleacă fără bani, muncind ca zilier pentru a se întreține,

L. Jeronimas van Walachije

cu toate că părinții erau bogați și darnici. Ajuns la Alba Iulia, intră ca lucrător la ridicarea zidurilor cetății. Aici află că un medic italian, chemat să-l îngrijească pe principele Ștefan Batory, aflat în suferință, este pe punctul de a pleca spre țara sa. Se înfățișează acestuia și îi cere să-l însoțească. Datele sunt confirmate de raportul iezuitului Antonio Possevino, delegat papal, care vorbește și el despre un anume Giacomo, chemat la Alba Iulia de principele transilvan. Cu acest doctor ajunge la Bari unde intră în serviciul unui farmacist. Aici vede că lumea e mult mai rea și mai destrăbălată decât în țara sa și plin de scârbă, se hotărăște să se întoarcă, dar un bătrân îl sfătuiește să meargă la Roma sau la Napoli, unde se află o mare mănăstire de capucini. Cum farmacistul la care se afla în serviciu avea un frate la Napoli, optează pentru acest oraș. Aici intră la mănăstirea "De immaculata conceptione" a călugărilor capucini. E primit cu bunăvoință și după o perioadă de noviciat, face votul solemn de călugărie, în 1579 luând numele de Ieremia.

Prima minune atestată este salvarea grădinii mănăstirii de niște viermi care o parazitau. Mutat la bolnița mănăstirii, îngrijește bolnavii cu devotament și face și aici o mulțime de miracole. Unui călugăr îi vindecă în chip miraculos rana de la braț, făcând peste ea semnul crucii și rostind cuvintele *Io ti segno, Dio ti sani* (*Eu te însemnez, Dumnezeu să te însănătoșească*). Faima de sfânt se răspândește pretutindeni, fiind căutat de întreaga nobilime italiană. Neobosit, sfântul Ieremia Valahul e pretutindeni în casele bogaților și săracilor, pe străzi, unde mulțimea se înghesuie să-l atingă. Astfel, făcând milostenii și vindecând, își petrece viața până în anul 1625 când este trimis într-un târgușor sub coasta Vezuviului, "Forre del Greco", pentru nevoițele unor bolnavi. La întoarcere se îmbolnăvește din cauza unei furtuni iscate din senin și vestește fraților ziua morții sale (5 martie). Într-adevăr, în această zi și-a dat sufletul. A fost înmormântat în cimitirul mănăstirii. Se spune că la înmormântare, aglomerația de credincioși a fost atât de mare, încât sicriul n-a putut fi coborât în groapă, căci toți voiau să-l atingă și să-i sărute mâna. Rasa lui veche, purtată timp de 35 de ani a fost tăiată în bucățele pentru a fi împărțită credincioșilor, iar o icoană realizată de un pictor sub îndrumarea sa, a fost multiplicată în mii de exemplare și la rându-i, distribuită credincioșilor.

Interesant cum a fost concepută această icoană intitulată "Madona sfântului Ieremia". Ea exprimă ceva din fervoarea credinței acestui om simplu și sfânt. Icoana reprezintă pe Maica Domnului în cer cu Fiul în brațe și pe Ieremia rugându-se în genunchi și spunând: "Cum se poate ca această regină a îngerilor și cerurilor să fie fără coroană pe cap?" și Maica Domnului îi răspunde: "Coroana mea e Fiul meu și unde Dumnezeu e de față, orice coroană e de prisos". Sufletul ortodox al părintelui cel sfânt Ieremia Valahul se exprimă aici - amintirile icoanelor de acasă văzute de copilul ce a fost, pe vremea când se numea doar Ion. Se zice că pentru a ajunge să-i fie pe plac sfântului, pictorul italian a reluat pictura de nouă ori.

Vestea minunilor sale a ajuns până la urechile papei, care a dispus ca o comisie din patru episcopi și un cardinal să redacteze un raport. Raportul a fost redactat, dar totul s-a oprit aici, ne spune Francesco Severini, autorul cărții. Au trecut peste trei veacuri în care răstimp faima sfântului Ieremia, e drept, locală, nu s-a șters, până când la 30 octombrie 1983 a fost, în sfârșit, canonizat de papa Ioan Paul al II-lea.

Constantin Radu-Maria

Caragiale și Daumier, o analogie necesară

Cui a întârziat în contemplarea unor litografii de Honoré Daumier îi este imposibil să nu constate o înrudire spirituală a marelui ironist francez cu marele comediodrag Ion Luca Caragiale. Similitudinile dintre cei doi merg atât de departe încât în ciuda mijloacelor specifice artei fiecăruia, în ciuda depărtării în spațiu și chiar în timp, dacă admitem că pe cei doi îi despart 50 de ani de istorie - aproape două generații - ei par atât de apropiați, converg atât de deplin încât primul ar fi putut deveni un ilustrator al celui de-al doilea, sau cel din urmă un comentator al celui dintâi.

Explicația acestui fapt constă desigur în atitudinea lor de etică și estetică asupra lumii. Și lui Daumier i se potrivește cunoscuta expresie prin care își definea arta Caragiale: "simt enorm și văd monstruos". La amândoi distingem o aceeași metodă de creație: analiza vizibilului pentru a reda invizibilul, cu alte cuvinte, redarea modurilor comportamentale ale individului în actele cotidiene, pentru a ne spune ceva definitiv despre orizontul său social și structura sa morală. Amândoi s-au orientat cu predilecție asupra mediului mic burghez și popular în care picaneria și anecdotul sunt prezente dar sunt văzute cu ochiul clinicianului.

Micul rentier, micul funcționar, negustorul, jurnalistul mincinos, politicianul veros, proprietarul și chiriașul, avocatul cinic și teatral, această mărunță lume în ascensiune, viermuitoare și gălăgioasă instaurând o societate în care după expresia lui Henri Monier: "Aristocrația nu mai există; democrația încă nu există; nu există decât burghezia". Mahalaua bucureșteană este ținta de predilecție a ironiei lui Caragiale, mediul mic burghez și popular al Parisului stă la baza operelor litografice a lui Daumier. Amestecați în vulg, amândoi culeg impresii, studiază tipuri și caractere și se amuză copios

de prostia unora și aroganța tuturor.

Momentele și schițele lui Caragiale sau ciclurile de desene ale lui Daumier ca *Les Bons Bourgeois* (Bunii burghezi), *Les beaux jours de la vie* (Frumoasele zile ale vieții), *Moeurs conjugals* (Moravuri conjugale), *Emotions Parisiennes* (Emoții

sui generis.

Reproducem mai jos o litografie a lui Daumier din seria "Emoții pariziene".

Ea poartă următoarea legendă: "Ceea ce dovedește că atunci când ești în patulare, nu trebuie să treci niciodată prin fața casei tale."

pariziene) și altele ne vorbesc despre același climat moral și social. Și Caragiale și Daumier par să circumscrie faptul divers, dar scena amuzantă trimite la o condiție umană ce se revendică dintr-un mediu social caracteristic, relevând o conduită morală

Această imagine ar putea ilustra foarte bine scena a II-a a actului al II-lea din "O noapte furtunoasă". Parcă auzim vocea lui Jupân Dumitrache venit din patulare: "Îți spui că i-am văzut eu capul pe fereastră. E aici în casă. Chiriac! Spiridoane!"

Se știe că la originea comediei stă un fapt divers descoperit de istoricul literar Barbu Lăzăreanu în almanahul "Claponul", editat tot de Caragiale. Acolo e vorba de cetățeanul Ghiță Calup din Garda civică, care gelos pe consoartă îi recomandă teșghetarului să-i păzească cinstea cucoanei. Întorcându-se acasă inopinat din gardă, după ce bate mult în poarta pe care i-o deschide într-un târziu chiar teșghetarul "zăpăcit de somn", urcă la cucoană și găsește pe plapumă cravata acestuia foarte șifonată, drept pentru care l-a și muștrat a doua zi pe teșghetar că nu-și păstrează bine lucrurile. Așadar nimic din scena "cu fereastră" în relatarea faptului divers din "Claponul". Să fi fost această litografie a lui Daumier un element de inspirație, chiar și mai puțin conștientizat, pentru Caragiale? Că dramaturgul cunoștea opera lui Daumier este indubitabil. În țară circulase printre alte reviste franceze, și revista satirică "Le Charivari", unde colaborase ani îndelungați marele artist litograf. Colectionari nu numai francezi, dar și români, îl aveau în vedere. Se știe că numai în colecția doctorului Ion Cantacuzino, contemporan cu Caragiale, existau peste 3000 de litografii. Pe de altă parte Caragiale însuși era prieten cu Frederic Damé, venit la noi din Franța și bun cunoscător al vieții culturale și artistice franceze, împreună cu care dramaturgul scotea în 1877 revista "Națiunea Română", doar cu un an înaintea publicării "Noptii furtunoase", vasăzică chiar în anul elaborării comediei.

Toate cele de mai sus sunt supoziții desigur, dar ele nu par a fi lipsite de adevăr.

Constantin Radu-Maria

Englezii au sosit... pe unde scurte!

(Continuare din pagina 8)

Tăranul român este terorizat, arestat în orice moment dacă nu a predat "cota", care cotă de cereale este întotdeauna mai mare decât producția. El nu a mai gustat pâinea de multă vreme, rămânând să mănânce numai mămăligă, pentru că grâul a fost tot ridicat de agenții guvernului și Rusiei "salvatoare".

Marea vecină de la răsărit anunță că a trimis unelte, bumbac, materii prime ptr. industriei etc. și noi ducem lipsă acută de toate acestea deoarece toate fabricile noastre trebuie să lucreze pentru URSS. - Grâul și porumbul, anul trecut, plecau de la centrul de colectare cu vagoanele și după ce erau plimbate câteva stații c.f.r., se lipeau pe ele inscripții mari cu următorul conținut: "Grâul sovietic, pentru populația românească", și apoi aduse înapoi cu mare fast, distribuite populației cu prețuri destul de mari, față de cele cu care se colectase, fiindcă în realitate grâul "sovietic" era chiar grâul care îl ridicase cu câteva zile mai înainte, - tot de la noi. Aceasta este ingeniozitatea la care se

rezumă conducerea economică a omului providențial, Gheorghiu - Dej, fost unghător de vagoane și care pretinde că a sabotat regimurile trecute lăsând vagoanele să se aprindă din pricina lipsei de unsoare, care lucru îl făcea din lene și din lipsă de conștiință profesională.

Graiul, acest lucru lăsat de Dumnezeu, este cenzurat și dacă ai scăpat să spui ceva la adresa vreunui tovarăș din guvern, ești arestat imediat, dus la toate tavernele comuniste, bătut la sânge și apoi predat poliției să te conducă în lagărele de concentrare, de unde după câteva zile vine înapoi extrasul de înmormântare.

De la mic la mare, femei și bărbați, niciodată nu am dorit războiul și moartea, fiindcă această stare de lucru este de nesuportat; muscalul, este cel mai rău asupritor, iar comunismul s-a dovedit a fi mizeria personificată, pentru că a adus foametea și sărăcia în toate casele harnicului român și pretutindenea, se observă bejenie și tristețe adâncă.

Toate slugile puturoase, care s-au revoltat contra stăpânilor ce le cereau să

muncească în trecut, au făcut din această revoltă de moment, o doctrină, care până la urmă au pus-o alături de a evreului Marx și Lenin, ajungând, chiar dacă erau analfabeți, miniștrii la Educația Națională, la Industrie și Comerț, la finanțe și cooperatie sau prim ministru, care arată a fi doctor în sărăcirea unui popor harnic și în împlinirea cetățeanului.

Nu s-a pomenit o conducere defectuoasă ca aceasta, a slugilor, care au adus mizeria, bejenia și nenorocirea acestui neam, plin de vitalitate și voce bună, transformând țara, într-un azil de bătrâni prematuri cu aspect de cerșetori.

În loc să stai să lucrezi bucătica de pământ sau în fabrică, te faci voiajor, veșnic în căutare de pâine în toate părțile țării.

Nu ai timp să te gândești, decât la ziua de mâine și la pâinea de toate zilele, care trebuie să alergi mult ca s-o ai și acesta, fără grăsimi, zahăr, carne etc.

Cuțitul a ajuns la os, însă din pricina că suntem deșămați de foame, nu putem să ne revoltăm; abia așteptăm primăvara când ne vom întrema și vom reacționa, ucigând aceste "ploșnițe" care ne-au îndoit și ne-au lăsat muritori de foame și care prin presă, radio și manifeste de masă, se laudă că au adus Raiul pe pământ; Raiul pentru ei, câțiva nenorocirea pentru țara întregă.

Glasul meu este glasul Poporului, atunci când vă rog, dacă este posibil, să ne ajutați să scăpăm cu o clipă mai devreme de această pace și vă asigur că vom ști să răsplătim binele acesta din plin, fiindcă noi întotdeauna am păstrat cel mai sincer sentiment pentru poporul anglo-american; nu ne trebuiește prea mult ajutor, fiindcă noi suntem aceia care ne vom face vârful sulitei în curățirea țării de aceste bovine, care ne-au nenorocit.

În armată, în școală, în fabrică și pretutindeni comuniștii ne conduc, fac o propagandă foarte urâtă contra popoarelor anglo-americane dar poporul român nu poate uita într-o zi sau câțiva ani ceea ce s-a ținut mulți ani în urmă: prietenia popoarelor noastre, care va rămâne veșnică.

Ne-am convins că în satul comunist, omul nu numai că este exploatat de către om, dar este împilat, chinuit și omorât până la urmă.

Aveți milă de noi, că suntem victime nevoite, căzute în pânza de păianjen a URSS-lui, cea mai cruntă și sângeroasă dictatură din lumea întreagă.

În genunchi, vă rugăm întoarceți față către noi și ca un Dumnezeu Salvator, ajuta-ne.

"Trista Basarabie"

poesis

Gheorghe Jurebie

Infern

N-am nici tată, n-am nici mamă.
Piatră azvârlită în humă
Rătăcesc prin lumi străine
Și beau cupe cu venin.

Când mi-a fost mai bine în lume,
Mândra a vrut să mă sugrume
Și dorind să mă răzbum,
Am iertat-o de nebun.

Când am suferit mai greu,
Pedepsit de Dumnezeu,
Aveam lanțuri de picioare.
Ocnă-i viața trecătoare..

Am ajuns o târâtură,
Fără ochi și fără gură,
Fără nici un Dumnezeu,
Schilodit de un drac ateu.

Mă târâsc dar sunt stăpân,
Peste sufletu-mi păgân.
Iar de moarte nu mă tem
C-am murit de mult, dar gem.

Strigă o inimă departe,
Îmi vorbește iar de moarte.
În infern se aud doar șoapte,
Mor ocnașii în neagra noapte...

Binecuvântează-i Doamne,
În apusul tristei toamne.

Eu și tu

Eu și tu, un pumn de lut,
Pulbere-n necunoscut.
Eu și tu un vis smintit,
Azvârlit în infinit.

Ostenit pe aceeași stâncă,
Stau tăcut în noaptea adâncă;
Tot mai sper și mai visez,
În uitatul nostru crez.

Când surdăș vrea să mor,
Iar zdrobit aș vrea să zbor,
Dintr-o lume fumegândă
Spre lumina sângerândă,
În albastru asfințit
Care încă n-a murit;
Pentru bieții trecători,
Ce-au cules false comori,
Dintr-o lume de orori...

Eu și tu un pumn de lut,
Pulbere-n necunoscut.
Eu și tu un vis smintit,
Azvârlit în infinit...

Execuție

Dă-mi, Doamne, liniștea adâncă
A unui sfinx săpat în stâncă,
Să pot să-nfrunt tortura nesfârșită
Cu taina crezului nepângărită.

Dă-mi forța marilor strămoși
Care-au privit cu ochii luminoși,
Spre moarte, împăcați cu gândul
Că-n fine le venise și lor rândul.

Ca șirul de ostași care-au căzut
Aș vrea să fiu un biet soldat necunoscut.
Să mă-nfrățesc cu cei care-au trecut
Întors în lutul din care m-am născut.

Să mor curat ca lacrima străbună,
În noaptea nopților cu lună,
Și azvârlit cu morții într-o groapă
Pe care caralii o tot sapă...

Genocid

Jilava, Aiud, Văcărești,
Poarta-Albă, Gherla, Pitești...
Imperiul durerii românești.
O lume prin care se scurge
Tortura în lacrimi și sânge,
Iar foamea și frigul ne frânge.

Reci igrasii devastatoare,
Blide ciobite și murdare,
Șobolani, spaime și oroare.
Glezne și mâini ferecate,
Zile și nopți blestemate,
Coșmare întunecate...

Legile cizme mănjite,
Zdrobesc prin gesturi smintite
Credințe și vieți chinuite.
Trădarea perversă e trează,
Iar bestii bipede creează,
O lume de spaime și groază.

Calvarul oameni răpune,
Se sting neștiuți de lume,
Morminte și gropi fără nume.
Din nou groparii au să sape,
Un număr și-atât au să-ngroape...
.....
Și iar și iar au să sape,
Un număr din nou să îngroape...

Statuie de lut

La poarta de aramă a toamnei mele,
Am așezat zalele ostenitului meu trup.
Am azvârlit lancea și scutul sub stele
Și cu trecutul meu păgân și gol e rupt.

Căci veteranul învingător e un învins.

Iar brațul puternic, mai slab ca oricând,
Mângâie mut rănile unei vieți de luptă.
Îngenunchez în vraja visului zămbind,
În timp ce lacrimi cad pe fața suptă.

Ard făclii funerare, seară însângerată.

Stau la hotarul resemnării cenușii.
Apune mândria tinereții avântate.
Nu mai alerg prin grădinile rubinii,
Ale primăverii eterne cu umbre plate.

Azcută,
statuie de lut,
pământul te cheamă,
pământul pierdut...
Ți-e teamă?...
Te cheamă...
Te cheamă...

Blestem țigănesc

Arde-te-ar focul bărbat,
Că de mine te-ai lăsat,
Zilele mi le-ai luat.

Crai de ghindă păcătos;
Peste trupul tău frumos,
Numai bube până jos.

Să te legi te-o curviștină,
Ca-un ocnaș de lanț și vină,
Să n-ai parte de lumină.

Și să stai neputincios
Numai de dorințe ros,
Când gagii o strâng focos.

Fierea să-ți putrezească,
Iar puterea bărbătească
Toată să se veștejească.

Când o fi un praznic mare,
Lovi-te-ar fără cruțare
Dambalaua din picioare.

Pân' la moarte să bolești
Bălbăita s-o vorbești,
În cuvinte păsărești.

Turn albastru

Turn albastru, turn de vis...
În străina-mi nebulie,
am clădit un paradis
și un palat pentru vecie.
Iar pe dale de mărgean,
Încrustase nestemate
din adâncuri de ocean
și păduri blestemate.
Pe al marmurei senin,
pe coloane de granit,
dăltuită-n dor și chin
erai tu la nesfârșit...

Chipul tău din jad și opal
s-a sfărmat căzând în cioburi
de pe înaltul pedestal
În curând vor crește ierburi.
Din palat și turn nici urmă
Buruieni peste mormânt.
Vântul ierburilor scurmă;
ai fost oare pe pământ?
Mai tăcut ca un sihastru,
trec și eu cu pas banal
coborând din turnu-albastru
și palatul de cristal,
scufundat într-un abis.
Turn albastru, turn de vis...

1925 februarie 8 - se naște la
Turtucaia, în Bulgaria; termină
școala primară la Buzias și con-
tinuă, la Timișoara, cu Liceul
Principele Carol;

1944 - combatant, rănit la Cheile
Turzii;

1945 - student al Academiei Co-
merciiale în paralel cu Facultatea
de Litere și Filosofie, București;

1947 - prima arestare pentru acti-
vitate P.N.T. și anchetat două luni
de către gen. Nicolski;

1948 - eliberat, intră în
organizația "România Indepen-
dentă" condusă de inginerul
Cotaie Mircea; ia legătura, prin
Emil Sebeșan, cu grupul
partizanilor Vălușescu, depunând
activitate și în Organizația
National Creștină. Rămâne liber
datorită rezistenței la tortură a lui
Emil Sebeșan, la Pitești;

1956 - rearestat;

1966-1989 - are legături directe
cu Corneliu Coposu care îl
vizitează clandestin în 1966,
august 1973, în 1982 și în 1986;
activitate clandestină până în
1989 împreună cu Săucean
Augustin, Aluășu Alexandru,
Ponta Romulus, Ciupe Ioan,
Sebeșan Emil; în toată această
perioadă îi este perchezitionată
locuința și este chemat,
săptămânal, la Securitate pentru
anchete;

1989 decembrie 16 - se
adresează insurecției timișorene
de pe scările tramvaiului, în Piața
Maria.

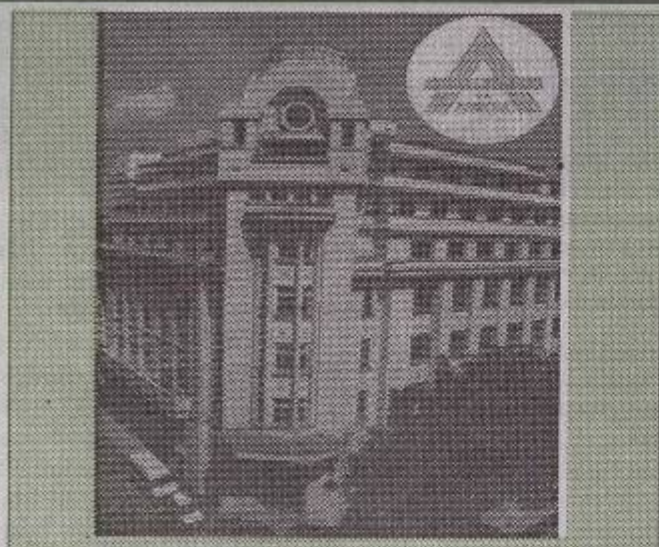
1998 - apare volumul de eseuri
Pe frontierele identității.

Corectură: Dalila Aramă
Tehnoredactare: Carla Buruiană
Culegere: Anette Dinu,
Iuliana Dumitrescu

Lumea românească acum
Str. Av. Th. Iliescu nr.6
cod 71238, sector 1, București
tel. 230.69.92;
fax. 230.76.82

Rețineti! Publicația se află la poziția 3118 în Catalogul RODIPET S.A.

Abonamentele se fac la oficiile postale sau pe adresa redacției, avansând suma
afertată la casieria noastră sau în contul nr. 50034266677 Trezoreria sector 1. Ciforii
din străinătate se pot abona prin SC RODIPET SA - P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-
222.64.07 sau 222.64.39 telex 11995 - Piața Presei Libere nr. 1, sector 1, București.
Abonamentul este de 6.000 lei pe 3 luni, 12.000 lei pe 6 luni și 24.000 lei pe un an.

DATE FINANCIARE LA 31 DECEMBRIE 1998

- Capital social: 29,2 miliarde lei
- Rezerve de capital: 233 miliarde lei
- Cifra de afaceri: 1.045 miliarde lei
- Despăgubiri plătite: 635 miliarde lei

REȚEA TERITORIALĂ ȘI RESURSE UMANE

- 234 unități teritoriale, din care: - 42 sucursale
- 110 reprezentanțe
- 82 agenții
- peste 8.000 salariați și colaboratori
- colaborează cu peste 100 societăți de intermediere

Înființată la data de 1 ianuarie 1991, Societatea Comercială ASIGURAREA ROMÂNEASCĂ S.A. - ASIROM deține, în prezent, un capital social de 29,2 miliarde lei și rezerve de capital 233 miliarde lei.

Prin personalul său specializat, care își desfășoară activitatea în peste 230 reprezentanțe teritoriale, ASIROM a reușit să-și mențină permanent soliditatea și stabilitatea financiară, pe o piață concurențială în care activează peste 60 de societăți de asigurare și reasigurare.

ASIROM stabilește relații contractuale cu aproape toate segmentele populației, precum și cu toate sectoarele economiei, adresându-se oricărui domeniu de activitate și oferind clienților săi peste 70 de forme de asigurări facultative.

Din această ofertă diversă lansată pe piața internă, clienții și-au manifestat în special interesul pentru următoarele asigurări: mixte de viață, mixte de viață și suplimentare de accidente; de autovehicule pentru avarii, de autovehicule cu valabilitate numai în afara teritoriului României, de bunuri de uz casnic și gospodăresc; de clădiri, de construcții și conținutul acestora pentru cazurile de pagube produse de incendiu și alte calamități, de bunuri sau valori pentru cazurile de furt prin efracție sau prin acte de tâlhărie ș.a.

ASIROM este preocupată în permanență să găsească noi posibilități pentru îmbunătățirea produselor oferite, lansând pe piață noi produse care au venit în întâmpinarea cerințelor de protecție ale persoanelor fizice și juridice, precum: asigurarea de pensie suplimentară privată cu acumulare de capital și reevaluare - PROSPERA, asigurarea mixtă de viață reevaluabilă - VALUTĂ FORTE, asigurarea titularilor de contracte de credit / împrumut, asigurarea pentru călătorii în străinătate, asigurarea construcției montajului și a răspunderii constructorului, asigurarea navelor, asigurarea de garanție ș.a.

Pe de altă parte, se cere menționat faptul că au fost onorate toate despăgubirile datorate, ceea ce dovedește forța și seriozitatea firmei.

Strategia de dezvoltare a societății va conduce în continuare la: diversificarea, pe baza unei laborioase și moderne activități de marketing, a gamei de produse specifice și serviciilor oferite clienților; orientarea, cu precădere, spre segmentele de piață nou apărute, ca urmare a transformărilor generate de înlăptuirea programului de reformă economică; aplicarea unor metode flexibile de organizare și restructurare a resurselor umane, în vederea creșterii competenței profesionale, astfel încât serviciile ce se adresează asiguraților să fie ireproșabile.

Toate acestea sunt deziderate cărora le răspundem pragmatic zi de zi. Numai astfel ASIROM a reușit și reușește să-și mențină și să-și consolideze această prestigioasă poziție.

Într-o lume nesigură, ASIROM vă asigură !

Banca Română pentru Dezvoltare S.A.

76 de ani de experiență în domeniul
financiar bancar

Oferim Clienților noștri:

PERSOANE FIZICE:

- credite în lei pentru construirea de locuințe și case de vacanță, pentru modernizare, extindere sau terminarea caselor de vacanță,
- pentru cumpărare de locuințe, terenuri, autoturisme și pentru nevoi gospodărești
- evaluări de locuințe, terenuri și mijloace de transport
- transferuri în țară și străinătate pe bază de ordine de plată

PERSOANE JURIDICE:

- operațiuni valutare - derulare de operațiuni import-export, încasări și plăți în numerar
- credite în lei și valută pentru investiții
- finanțări din linii externe BIRD, BERD, Deutsche Bank și Züricher KantonalBank
- evaluări patrimoniale și de active
- planuri de afaceri analize finanțare
- finanțarea proiectelor economice
- studii de fezabilitate în vederea privatizării sau asocierii
- garanții bancare în lei și valută, emiteri scrisori de bonitate
- factoring
- forfetare

SEDIUL CENTRAL

Str. Doamnei nr. 4, București - 70016 tel: 313.32.00; fax: 313.73.84, telex: 11238
SWIFT Code - BRDEROBU

**Diploma pentru
Promovarea
Întreprinderilor
Mici și Mijlocii la
Nivel Național**

**Premiu acordat la Ediția
a 6-a a Topului Național
al Firmelor Private**